КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ШИНАРДИ, 23 АПРЕЛЬ № 49 (4528). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛУ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ДЕПУТАТАШ — ЯХЬ ВIАШТIЕХЬЙОАККХАРАШ

Промышленни а юртбахама а производстве дегIайоккхуш, масаза материальни руьхьа селданашкара хоьттебеча къовсаме тIаьтIа лакхаллув боаргIа меттигашкарча Советий депутатий доаккхаш. Партийни организацей куьгалда чIоагIIа хьалхьаг [illegible] социалистически декхарш кхочушдира, коммунизм хьалхьача кхода токаман дехара къахьегамхой сарцагIйоахам. Къахьстта лакхдешнад колхозийн совхозийн производственни гIуллакхийга хьехье депутаташа лоанда дахьа партийн поселкайн Советий белх тохбара хьалхьхьара КПСС ЦК сецам арабаьккхачул тIехьагIа.

Пятилетка кхоалагIча шера чакхе дегIадоагIаш латт хилхьа боахаме доарига доакъом, чIоагIIа айдешнад советски махка къахьегама хьинар, шерра лаьржай социалистически яхь. Городийн партийн къахьегамхоша къовсам лоаттабу тахан ше шера шаьн хахал хьалха кхочашьяра, В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленна кахьадахара. Цу къовсаме хьалхарча мугIарешка латт депутаташ. Шеаш хьекхаме къахьегаш соаргIа, цар сарцагIйоах къахьегамхой производство чакхе дегIайоалара.

Массехк шу да Шалы района Кердача АтагIадо парте Совета депутат Зебирова Хаира шерара свекла кхеча звенона корте лаьтт. Цо хьоккхаме къахьегарал сортIа шийн коллектив кеда токаман лахара ооопагIйоах цо. Цун инициатива йоаллар отделене пятилетка кхоалагIча шера лаьхь хьувкьаш кхобарк социалистически яхь. Сонаха 250 центнер лаьккхар цар свекла, укх шера 360 центнер чуярхI. Дика кIебелабаьб Зебирова звенос шоаш тIайша декхараш кхоачашдара къовсам, чIоагIа теркам тIабахийтаб укхаза хьалха лаьттача свекла лелаерий опыт IоIахара, лаьтта леладдара культура лакхъяра. Цо хьыча звенона а новкьостав ду свекла хьунахьара къовсам вIаштIехьйоалаха.

Дукха ха йоацаш хиннача СССР Лакхехьарча Совета Президиумо [illegible] депутаташ экономика дешаьгте дукхагIа теркам тIабахийта декхар хилар. ХIаьне промышленноста [illegible] хилар. ХIаьне [illegible] творчески инициатива дегIадаккхаш йолча реформа хьалдаьхь хьаьхьа. Халхье хоржараш 'е хIаьне производства реййоаллара оша хьежаш. [illegible] рентабельность лакхъяра, арахецача продукце дикал тоадара доаллача хIаьнаш бокъенна кхейнбар лоаттабеча къовсаме хьалха отта безараш. Мичча тайпара а ца еш материальни къахьегамашт руьхьаш махулла кIезигагIа хIа а лохийташ план кхоачашъяр — [illegible] социалистически яхье [illegible]. Иштта ахетаьу шийн декхар Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Совета депутата Т. В. Летковскаяс. Грозненски нефтемаслозаводе установка начальник йолча цо бокъонца сарцагIьаьккхай шийн установка коллектив технологически процессий наьса чакхъяккхе, арахецача продукце дикал лакхъяра, реагентех, цIарах, электроэнергех дикагIа пайда эцара. НагахIа санна ерригача заводашка, фабрикашка иштта лоархIа оттаб вIаштIехьалаьча, нагахIа санна берригача депутаташа производства экономика дешаш иштта теркам тIабахийта лелаедеш хилча цхьаьнкха а предприяти, колхоз, совхоз хургьяхар вай пентабельни йоашнаш тIехьашнешашн. ТIаькха хIаьнa арахецачуш соргIа дукха миллионаш сомий мехьа продукци арахецаргьяхь республика предприятеша, эзараш тоннаш ялат, дуьх, шура, кхыйола юртбахама продукташ хургьяр колхозошчи совхозошен.

Хоьш из дий берригa депутаташ духхьал производство болх беш боаьллга. МалагIа болх беш уж бале а, шоай коллективе социалистически яхь йоаржае новкъостал де низ кхоачаргба цар. Цуниа аьшар. яхьа хIама мара дац: производство дегIа иштта йоагIа, производство [illegible], чурча торонех бокъенца пайда эцийт ха безам хилар. НагахIа санна депутат из леррига хеташ, йоазош хуле цул вIаштIехьдаргьа шоай производстванна лоархIаме йола вопросаш коллективашка боаьлаьа кулгалхоша, партийни профсоюзни организацешта хьалханка, нагахIа оаш хуле Совета сесси исполкома заседане оттае, цига хедавйоалаш йола решени тIаьцийта, из кхоачашъяла вIаштIехьлахкха. Депутата декхар да социалистически яхь йоаржаера новкъъарле еш меллар хIадаккара сарцагIале, халкъа инициатива шерагIа йоаржаяра новкъостал де.

Советски депутат халкъо хержа ер из шийн хоржархошта хьалхашка бехктоккхаме а волаш. Цун оамал а денна вахаре хьахуьлаш йола керддар теркаддеш, найдандар, хьаьхьа латтар хьаллелаш, бела а къахьета а мехьа новкъаьрле еш цар дIадаьхка сарцайолаш хилар. Из декхарийла да предприятие колхоза, совхоза экономика дегIайоалара домашна хIара денна йарт дешаш хила.

Пятилетка ханах хьалха кхоачашъяра лоаттабеча къовсаме чIоагIа лоархIам болаш хIама да экономика дегIайара теркам. Моттигерча Советаша а цар депутаташа а цу денна теркам дукхагIа тIа ме боахийт. Производство дегIайоалае а тIехь а цар партийни организацеца гIо дукхагIа ме ду, чехкагIа дегIайоагIаргьа из, хьахургча Iилмен кулътуран дегIаахара оаш хьалаш. Цо Iахашлерга хальхьа вахара боахам лакхбегта а.

Ломкий декхараш да хIаьнa советски махка хьалхашка латтараш. Уж белгалдаьхха КПСС XXIII съезда а парте ЦК Пленумий а решенеш тIа. Керттера цар уж кхочашдар да. Предприятеш, стройкаш, транспорта коллективаш, юрта боахама къахьегамхой хьагIаехкоачаш лаьттача наьсий цIейна хьалхоача вахте в отта къахьегаш ба. Депутаташ цхьа а хинаб хальхьа бокхи дегIабоалабора лоаттабеча къовсаме парте тешаме гIенчаш. Пятилетка ханах хьалха кхоачашъяра лаьржача социалистически яхье къаьстта лоархIаме да партеиа депутатий новкъостал, лакхагIа ба цар шоай бехктоккхам а.

Гудермесска локомотивни депо [illegible] измерительни приборенга ремонт еш я Б. Барольски корте латта комсомольско-молодежной бригада. Цига къахьтта дика къахьег слесараша А. Шанина, Р. Баскараева, кхычар. Цар ремонт яьча приборашка хьелаш да хуьйтам болх бу, дукха ях. ХIара сенах кораша дош тIехьхоачашье цар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) комсомольцаш, слесараш А. Шанина, Р. Баскараев, Б. Барольски масстерга ремонт еш ба.

В. Длисько сурт.

МАЯ СИЙНА

ТОРОНАШ ЙОЛАШ Я

Пятилетка кхоалагIча шера бехкетоккхаме декхараш латт вай мехкарча мехкдаьттахоша хьалхашка. Цар дош деннах укх шера 300 миллион тонни мехкдаьтта даькха. Из дош кхочашдара лаьржача социалистически яхье хьинаре даьхь доаш укх мехкдаьтта промыслови управлене коллектив а. ХIаьале дакха къахьегама тоаланаш даьхал коллективо, иллаьа соргIа 60 эзар тонни мехкдаьтта, 4,1 миллион кубически метр газ лаьххай оаха.

Мехкдаьттен гаьн дакхарга дIабада мал дохбар баьхан долаш, продукцеиа реализаци ера план тIехьхоачашъяьрах, яхь бетта хинна пайда 500 эзар сомал дукхагIа ба. Къахьегама аьсарле лакхъяра план хьалхарча квартале 113,2 процент кхочашаьккхай.

1968 шера хьалхарча квартала экономически хьохкамаш дIадалача шера цу хаьага хиллача дика лаьххагIа да. Из дукхо цIхара керттера баьхьн — планировани экономически стимулировани кердача системага довлар да.

Промыслаш йокъе лелача социалистически яхье хьалха латт дукха ха йоацаш вIаштIехьевлача № 2 Йалта «Эльдарово» промысла коллектив. Промыслаш кулгалдеча Е. М. Даниилова, вожагIйолча инженера В. Ф. Сизова вIаштIехьдаьннад къонача коллективаа болх лерттIа хIаболлбе, кхина теркам производственни декхараш кхоачашдара тIабахийта. Мехкдаьттен гаьн дакхара хьалхарча кхаь бетта план 112 процент кхоачашаьккхай цу промысла коллективо. Цу тайпара дика къахьег И. Б. Величкос кулгалдеча мехкдаьтта дIаухьйтача цехо а. Белгаьле лоь, [illegible] чIоагIа хьаьча хьалашка мехкдаьттан реализаци ера план кхоачашъяра цу коллективо дукха къахьийтагIа. Мехкдаьттана реализаци ера план 111,7 процент кхоачашье вIаштIехьдаьннад цар укх шера хьалхарча квартале. Цар вIаштIехьдаьлахкад производственно-товарни конторе дIахули деш мехкдаьтта дикха лахьсе а.

Мехкдаьттен гаьн дакхарга дахача укх тIеххьарча шеранка чIоагIа дегIаенай тха мехкдаьтта промыслови управлени.

ХIаьз сонна дукха мехкдаьттен гаьн доахаш хинтахаш укхаза. Духхьал укх тIеххьарча лаьх шера мехкдаьтта даьккхар — верхIазза, газ лаьккхар — масесхь иттазза лакхденнад тха управлене. Управлене белхха производственни боахам вIашагIбелаьб.

Нохч-ГIалгIайчен иттара къахьегIчарна йокье йола тха мехкдаьтта промыслови управлени дегIайоалара укх тIеххьарча шерашка дукха болх баьб «Грознефтеразведка» треста буруйлеттараша. Цу трестера яр укхаза 1959 шера Алхиюртовски хийле меттиги тIоалашкара № 100 йолча скважине мехкдаьтта даьнхна пов. Шемардина бригада. Цул тIехьагIа геттара сиха дегIаяха йоазелар тха управлени. 1964 шера Одиллаево яхача моттиге буруй теха хелла мехкдаьтта доаллш моттиг гучаьяккхар «Грознефтеразведка» тресторча пов. Москаленкос кулгалдеча бригада. Тха района лаьттан ченашка яхь а дукха мехкдаьтта хилара тешаш ду № 58 йолча скважина. Ерригача Союзе цIи дезар цун дукха ха йоацаш. Буруй тохаь дьахнача тIаьхьагIа лаьннача кIирида 60 дийнахь-буса къовсам лоаттабир [illegible], буруйлеттараша, кхычар а. Цул тIехьагIа эксплуатаце дIаенна, хIаьз болх беш я из, № 58-гIа скважина уникальни я, цунца кийсалун хьаьнка да ерригача Союзе. Мехкдаьтта даьккхара боарам дикха лакхбе вIаштIехьдалийтал цо.

Укх тIеххьарча шерашка дикха лакхденнад тха мехкдаьттахой материальни, культурно-бытовой хьалаш а. Цу гIулакха чIоагIа гIо ду укхаза КПСС Нохч-ГIалгIайн обкомо, «Грознефть» объединенио. Дукха ха йоацаш хьалье а белаьш дегIайоагIаш лаьтт мехкдаьттахой поселок — керда Горагорск. ХIаьшье дукхаа беха хайнаб 300 сортIа цIенош. Белхлой бараьшта хьаьгаьй 140 меттига лаьрхIа бериi беш, хьалье йоалаш 964 кхаьроххача лаьрхIа школа.

И. КОРНИЛОВ,
«Горнефть» НПУ начальник.

КРЕМЛЕВСКИ СЪЕЗДИЙ ДВОРЕЦЕ ХИННА ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

МОСКВА, 22 апрель (ТАСС корр.). В. И. Ленин ваь 98 шу дузача денна хетаьь торжественни заседани хилар тахан Кремлевски съездий Дворецe. ЧIоагIа тIоараш а детташ тIайецар гулбеннараша президиуме гучабаьнна Коммунистически партен Советски правительстван кулгалхой.

Заседани хьайийллар КПСС ЦК секретара А. М. [illegible].

Доклад йир КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Московски горкома парте хьалхарча секретара В. В. Гришина.

СССР Министрий Совете

СССР Министрий Совето сецам баьб:

1968 шера салоIа денош 5-ча мая кIирандегара 3-ча мая пIаьраскадега, 12-ча мая кIирандегара 10-ча мая пIаьраскадега даха.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН СТОЛИЦЕ ХИННА ЗАСЕДАНИ

Семхан Лермонтова цIерагIча театре хилар В. И. Ленин ваь 98 шу дизара хетаьь города къахьегамхойн общественни организацейн вакалий [redacted].

Торжественни заседани хьайиллар Грозненски горисполкома председатела П. С. Метонина.

В. И. Ленин ваь 98 шу дизарах доклад йир парте Грозненски городской комитета хьалхарча секретара С. В. Синельникова.

Торжественни заседани чакхъяьлар интернационал а лаьлаш.

Цул тIехьагIа Лермонтова цIерагIча театра коллективо «Между ливнями» яха спектакаль оттайир.

ХОАМ

ДИАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙН АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА КХОАЛАГIА СЕССИ ХЬАЕЛЛАРАХ

ДиазлагIа херже Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Совета кхоалагIа сесси хьаелларгья 1968 шера 26 апреле Iуйрийна 10 сахьат дацача оперни республикански Дворец чуйолча эгде чу.

Депутаташ дIаязбу 1968 шера 24 апреле Iуйрийна 9 сахьат дацача денз сийрийна 19 сахьат даьлаьча Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Совета Президиумо (Комсомольски улица, 11, 4-гIа этаж, цIенош №№ 104, 105), 26 апреле — оперни республикански Дворец Iуйрийна 8 сахьат доаьча денз.

ВАЙ МЕХКА ГIОЛЛА

ЭЗАР ЭСТОНСКИ ШТУРМАН

Дорригача форбаш тIа боал белхаш ба Таллински мореходни училищ выпускникаш. Царех дукхабараш капитански мостикаш тIа ба. Воколе а цул довоеней арахьа а шерра боаьш ба аз училищ заведени йистехьлахь капитанаш. Социалистически Къахьегама Турпала Дембит Сонги Пауль Рохтлаана, Эстонски флота пароходство начальникна заместитель Арно Каськ, дукха а кхыбараш.

ТIом бистебаьннача тIехьагIача шерашка Таллински мореходни училищ арахийцав эзар къона кемаш лехкар. Дукха ха йоацаш дипломаш дIаийцай кхы а 77 штурмана. Царех дукхагIбараш Эстонски флота торговле пароходстве белх беш ба.

Тамара ТОМБЕРГ,
АПН корреспондент.

ВЬЕТНАМСКИ СТУДЕНТА ДИЙХАЧА СУРТИЙ ВЫСТАВКА

Одессе, доттагIалла цIагIа хьайийллай гидрометеорологически института ихелагIча курса студенто Фам Чунг Мьена дийхача суртий выставка. Цига да 30 сурт. Царех дукхагIдараш Одессе, Киева пейзажий суртaш да. Производственни практика цига чакхъяьхай вьетнамски зIамигача сурт. Массех сурт да вьетнамски халкъо американски агрессорашта духьала лоаттабеча турпала къовсама хетадаь.

Выставкага хьежараша цунах йоаьшта хетараш дIаяздеча книжка тIа даьча йоазонаша бокъонча вахье лерхI вьетнамски художника-любителa творчество.

Иосиф ПИКАРЕВИЧ,
АПН корреспондент.

МАСТЕРСКОЙРА — КХАШКА

Дика хайоалаш къахьег укх шера Ведана района «Сельхозтехника» отделене механизатораша. Планах лерйIаш хинначул бутт хьалха тоаьл баьннай уж бIаьстан балхашта оаш ерригa техника. Из наржа карагIаьннад терригa ремонтни балхаш укхаза уаловн хьисапе деш хилларах. Из иштта дале а мастерскойнка тата лиждаш. ХIана аьнча бIарчача шера ду укхаза ремонтни балхаш.

Дика хьоккхамаш доахаш къахьег ремонт еш боахкача механизатораша укх денош а, 1-ча Мая сийна шерра яхь лаьржай царна хьаьа.

Графика хьайтта «СК-4», «ПК-4» маркаш йола комбайнаш тоеш оаш ба отделене механизатораш. Царех хIаьз тоаьл лаьнараш яхь комбайн я. [illegible] комбайнашта ремонт ера эша запасни саталаш Iалагтьяй боахаме. Отделене керттерча инженера Гудаев Рамзана вхачех [illegible] комбайнаш 20-гIа май тIахкачаьдела тоаьл йоаларгья.

Комбайнаш тоеча пов. Шампова, Эзоуева, Загаева, кхыбарий гоезаал а хьинар а заьрхIача цар шоай деш кхоачашдерга лаьнна хет.

«Сельхозтехника» районни отделене механизатораша комплексни гIулакх лоаттадаш цхи колхозе а. ХIаьз цу боахаме кхаьниa лаьттараш оахаш, механизатораш тоаьл кхьадола балхаш деш боала тIа.

Геттара дика сих лаьтта парте кандидата Сидиев Гапе. Сменни норма 3 гектар йара йоалача 5 гектар лаьтта лах цо. Цул дукха тIехьабисач оалам деча механизатораш Висангов Абубакар, Исмаилов Мухади, Мусаипов Абузиат, кхыбараш.

Массайолча участнаша къахьегаш лерттIа вIашцIехьбаьккха квартала план 130,2 процент кхоачашаьннай «Сельхозтехника» отделене коллективо.

Балха теипашка хиллача шолагIча квартала план а тIехьхоачашье аьттув барги цар.

А. МАЗАЕВ,
Обласпрофа гостехнадзоре общественни инспектор.

БIУБЕННА ГIА БОАХ РОССЕ

Российски Федераце промышленноста белхлоша, пятилетка хана хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаь, 1968 шера хьалхарча квартала план тIехьхоачашъяьннай продукциена реализаци ера белхоши промышленни продукце дукхагIа [illegible] тайпаш арахецира. Цу хьалхарча дуц Российски Федераце промышленноста укх шера хьалхарча квартале [illegible] план кхоачашъяра итоги РСФСР ЦСУ болча хаам тIа.

Хаам тIа белгалдевлах, промышленни производстве хьалхарча квартале, дIадахача шера цу хаьнца найобелча, 9 процент дикхьенна хира. РСФСР промышленноста къаьстта-къаьстта [illegible] тIехьайтта продукци укх [illegible] хилар: электроэнергетика — 9 процент, йокхий хIамай промышленность — 6, Iаьржен белаш долаш металлурги — 9, химически [illegible] — 12, машиностроени а металлообработка — 11, [illegible] промышленность — 9, [illegible] промышленность — 7, [illegible] промышленность — 8, [illegible] промышленность — 8 процент. Культурно-бытовой боахама [illegible] — 13 процент.

Хьалхара меттиг [illegible] РСФСР [illegible]

РСФСР ЦСУ хаам бу, [illegible] лаьра; масса тайпара хIамаш — 59 миллион квадратни метр, [illegible] — 4,9 миллион [illegible], [illegible] — 3,9 миллион пар, [illegible] хIамаш — 210 миллион сома мехха, [illegible] радиолаьш — 35 эзар, холодильникаш — 93 эзар, телевизораш — 72 эзар, [illegible] машинаш — 71 эзар, [illegible] — 29 миллион сома мехха, духх — 32 эзар тонн, цIенача шураз [illegible] продукци — 258 эзар тонн, [illegible] даьтта — 34 эзар тонн.

[illegible] шера хьалхарча квартала [illegible] 6 процент сортIа [illegible] РСФСР промышленноста. Продукци [illegible]. [illegible] хьалхарча квартале [illegible] 28 процент дукхагIа хинай промышленноста.

ЦСУ хаам тIа белгалдаьккхав, промышленность бIарчча [illegible] итогаш дика яло а, продукци къаьста-къаьста тайпана [illegible] кхочаш ца дина хилар. (ТАСС).

Даькъала хийла Советий Мехка турпала болхлой класс — СССР-е коммунизм хьалъяра лоаттабеча къовсаме хьалха латтен дIахьалхашкахьа кхувлен кхоллама низ!

(КПСС ЦК тIадехамашкара).

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1968 шера 20 апрель. № [illegible] г. Москва.

Бокъонца йола тIема гIулакх де тIехьехараш хинна тIема гIулакх деш бараш СССР Гражданашца Низашкара вIашбахара

«Массава а тIема гIулакх де декхарийла хилараха» йолча СССР Законага а «Массава а тIема гIулакх де декхарийла хилараха» йола СССР Закон чакхдаккхара шерашки хьакьехьарча 1967 ш. 12-ча октябрерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага а хьежна АЗ ПРИКАЗ ДУ:

1. 1940-чей 1950-чей шерашка баьтIехьехара ха тIехьвааккхара бокъо йолаш бола гражданаш а хIаьта иштта хана бокхагIа бола, бокъонца йола тIема гIулакх де тIехьехара тIехьрлаьха ханаш чакхъьяна граждана а Советски Эскаре, ТIема-Форда Флоте, йоазон йистерчен чурчен бIуьнашка бокъонца йола тIема гIулакх де 1968 шера тIаьхьла.

«Массава а тIема гIулакх де декхарийла хилараха» йола СССР Закона 23 статья тIа яьнача тайпара, мае-июне ноябре-декабре тIехьехаьйла.

2. БоагIаш болча йоаране 1968 шера мае-июне ноябре-декабре Советски Эскара, ТIема-Форда Флота, доазона йистерчен чурчен бIуьний мугIарашкара дIа а бахха запасе бохийталба бокъонца йола тIема гIулакх де 1964-чей 1965-чей шерашка тIаьхьйикха салтий, матросаш, сержанташ, старшинаш, хIаьта иштта хьадолча дийъе 1968 шера тIехьайикха салтийн сержанташ а.

3. ТIема гIулакх деш барех 1968 шера мае-июне ноябре-декабре дIабохкаргбараш малагIаш ба къоастаболда доаккъойн къмайн командировани, учреждени заведени начальникаша 1968 шера дIабаха боагIаш болча салташа, матросаша, сержанташа, старшинаша бокъонца йола тIема гIулакх деш лаькхача хана йоахалга а хIаьта иштта доакъошта, кемашта, учреждениета, заведенешта комплектовани ера тIабоагIача призывникий дукхалга а хьежна.

4. Приказ дIахьайкалолда ерригача роташа, батареяшка, эскадрилешка, кемаш тIа.

СССР ОБОРОНА МИНИСТР СОВЕТСКИ СОЮЗА МАРШАЛ А. ГРЕЧКО.

ТАСС-а ХОАМ

«КОСМОС-212», «КОСМОС-213» ЯХА СПУТНИКАШ СИГАЛЪЯХИЙТАРА ПРОГРАММА ЧАКХЪЯЬККХАЙ

1968 шера 20 апреле чакхъяьккха яьннай «Космос-212», «Космос-213» яхача Лаьттан искусственни спутникашка хьача экспериментальни техникей йоккха программа.

Цу программа керттера декхар дар арганьаьхха тоаль спутникашлен космически аппаратий конструкци элементашлен лостаи тела системаш орбите уж автоматически вIашагIхеттаргйоалаш шаьръяр а хIаьта иштта космически арена Iилмай тохкамаш дар а.

ХьалхагIа хоам бальча тайпара, 1968 шера 14 апреле Лаьттанна гаргагIарча орбита тIа яьккхай «Космос-212» яха искусственни спутник.

Из го боахаш йолча хана вIаштIехьдаьккхар яи спутник автоматически вIашагIхоттара цар тIа мел йола системаш кийчаьяь.

14 апреле московски хьаьх 19 сахьате 10 минот хьаьла «Космос-213» яхача спутника [illegible] «Космос-213» яха спутник гIеттача районе тIагIоала из тIехьаьгта Iалашдира.

1968 шера 15 апреле орбита тIа яьккхар «Космос-213» яха спутник. Из орбита тIа йоаккха минута «Космос-212» яха Лаьттан искусственни спутник ше сигалъяхийтача моттига уйисса тIеера ховаьнна гаргахоачаш латтав. Программага хьежна спутникашта тIерча счетно-решающи устройствашкара еннача командагIа «Космос-212», «Космос-213» яхача спутникашна автоматически вIашцIехьдаьккхар вIаши лохкира, гаргагIаьра, вIашкайоагIаьра, хIаьта цул тIехьагIа Iалашдир шоай спутникаш шоайла механически электрически вIашагIхотталуlга.

3 сахьатах 50 минутах орбите гIолла вIашагIхоттаенна а йолаш лейлар спутникаш. Iилман тохкамаш дара программа кхоача а еш. Цу юкъа, тохкамбеш йолча цхьан комплексе саниа, болх баьб йинна а спутника.

1968 шера 15 апреле московски хахах 17 сахьатe 11 минута даьлча Лаьттан тIара еннача командагIа вIашагIкьоастайир «Космос-212», «Космос-213» яха спутникаш.

ВIашагIкьоастаьчул тIехьагIа спутникаш тайп-тайпарча орбиташ тIа яьхар сигалъяхара программа дIахе кхоачашъяйтар духьа.

«Космос-212» яхача спутника тIехьахьарча саргIа тIа оттаьча телевизионни камераша Лаьттан тIа Iочутийлар вIашагIхоттаеннача хана аппаратий суртш уж вIашагIа хуьйтта къаьсти.

Цхьорча массеха хийнадьа буса «Космос-212», «Космос-213» яха Лаьттан искусственни спутникаш гоахама лелача хана спутникашкий системаш болх дикка бу хьежар, космически арене цхьа саниа дукхазе а, зийнна ориентаци — маневрашка наниатай.

Космосе гIолла гобаьлача хьалашка комплексни тохкамаш даьй радиобузама системашта, ориентацени лелама управлени, хIаьта иштта спутникаш лIаккхувлача [illegible] тохкам а баьб.

Гобаьлаш мел яьккхача хана боарамагIа болх беш а шоаш чIоагIа телашше хилар хьаьхьекхаш а хиннай «Космос-212», «Космос-213» яхача искусственни спутникий системаш, уж дIакхувлаш йола установкаш, цар тIара радиотехнически средствоаш, счетно-решающи установкаш.

Экспериментальни [redacted] Лаьттан тIара еннача командагIа Советски Союзе шоашта белгалйьячча районе Iойоссайир «Космос-212», «Космос-213» яха искусственни спутникаш — хьалхарьар 19-чей шолагIъар 20-чей апреле.

«Космос-212», «Космос-213» яхача искусственни спутникаш тIа чакхъяьккха автоматически вIашагIхотташ хьача балхий ерригa комплекс орбитальни станцеши планеташтa юкъера кемаши хьалара хьаьхьс баьккха керда болхха гIа ба.

(ТАСС).

К. Маркс ваь 150 шу дизарга

СИЙЛАХЬ-ДОККХАЧА ВАХАРА ОАГIОНАШ

4. Интернационала керте. Iилман коммунизм

Демократически болхлойн революционни болам юхалйбеннаб. Марксан Энгельсан из хийтача тайпара, цу ханара ерриге дуьнен рынок эттара хьалха чулаьца йолча 1857 — 1858 шерашкарча экономически кризисал тIехьагIа, Дукхалга дилла-ча боккхачIа хиннеи 1848—1849 шерий опыто кхетаьш йола европейски болхлой класс семаллар шаьрагIа гучаIаьлар Дуьнен халкъашта юкъера Болхлой Товарищество (I Интернационал) кхьхиларах. Маркса дакъа лаьцар дукха нах юкъе болаш йола из эттара хьалхара пролетариата организаци вIашагIйоллача. Цу хана а чIоагIа лоархIаш хиннав из ше веррига а «болхлой деша» дIаиена Iилмахо санна а, доаллеча классашта дукхьаера майра къовсамхо санна а. Интернационала Генеральни Совета юкъе хержав из, цо оттадаь Устави Учредительни Манифести тIайиций.

Маркса хьалхашка эттара хьалха хьаьллвеннай Англе, Франце, дукхача кхьча мехкий пролетариата шеррача доахъоита юкъарчал доацаш воздействи яра торо. Европан Американ болхлой вIашагIкхетара тIа а хьехаш, цо ше оттадаьча Интернационала документашка белгалдаькхад берригача пролетарий хьашташ цхьатара хилар, дуьнен халкъашта юкъерча классови солидарность хьаллоацаш хилара тIехьа кхайкарал даьд цо. Маркса кулгалла исторе чухь эттара хьалха вIаштIехьдаькхар дуьнен халкъашта юкъерча пролетариата стачечни боламера, машар бахьан долаш, империализманех мехкаш дIалуьцача тIемаштен дукхьала, тоIалаь доаххача къамий къаман-кортамукъален къовсам хьаллоацаш лоаттабеча къовсаме ший гIулакхаш цхьоагIейна чакхлоахилга.

Маркса кхетадаь, тайп-тайпарча мехканкарча пролетариата вахарен къовсамен хьалаш тайп-тайпара хиларо хьахьоькх мух иззйло дегIадахара боадам цхьатара ца хилар. Цхьабакъда, из юкъе йолаш хиннавац гIулакхаш цхьане чакхлахаро. Интернационала конгрессашка а кедайоазэн тIа а опыт дIа-юла кийро хIавиг-дукха кхоачавеш болхлой класса овлангарча хьаштаца маяххара йола юкъьоа теоретически программа оттаярга кхоачавяргхилярах. Ший декхар лаьрхIад Маркса, дуьнен халкъашта юкъерча пролетариата классови сакхетам вIаштIехьбалара из процесс мывоста дукхагIа аттача яккхарах.

Цу наькъа хьалхара этап яр 1866 шера Женеве хиннача Интернационала конгрессо Маркса оттаь экономически къовсама платформа чIоагIъяр. Цу гIулакха юкатоха йийсар экономически стачкай тIех лоархIам бара тIера хиннача английски тред-юнионистий костность а французски прудонистийн немецки лассальянцийн оагIонгахьахьара стаукашцарен профессиональни союзашцарен нигилистически гIулакхаш а. Экономически къовсам, белгалдаьхад Ленина, политическичунца айхха цхьана тарбеш лоаттабанза барг ца хилар кхеталелта Маркс бахьан долаш дуьнен халкъашта юкъерча пролетариата болама цIийх а дулхах а летал.

Производства ерриге средствашь юкъараерназа ярг ца хилар бакъдаьча 1968 шерарча Брюссельски конгрессо хьахьекхар Интернационале катийбуржуазни реформализма пролетарски социализм тенна хилар. «Капиталa» I-гIа том арадаларца вIаштIехьбаькхар из толам.

Марксен Энгельсен ший шеррала оттаьй социалистически революцерча пролетариата цхьоагIонхой проблема. Цар белгалбаьхаб юртацкарча къахьегамхой кхела хьалхарй пролетариата бекхтакхам, тIагIорттадаьльтад, ахархой тайп-тайпарча доакъонца къаьст-къаьста никъ а делабеш, царна юкъе пропаганда яхза ярг ца хилар. Котьаьнача пролетариата политиках лаьца ше йувцаш, Маркса тIахьийхаб «масала, ахархочун хоалахье дIайоакхилга, ...дIакхайдаларна из гIанкара ца вахара» (т. 18, оагI. 612). Iаьдало керте эттача пролетариата, Маркса лаьрхIачох, чакхлаха деза уж чакхдахарах къахьегача ахархой хьал юкъарчал доагIаш тоалургдолаш а хIаьта «доаче уж революцена юкъеоаргбола а дола гIулакхаш. Цунца цхьана цу гIулакхаш кийчде деза лаьттан доа[illegible] юкъара хиларга довлилга, цхьабакъда, «ахархо бовхама наькъапа ше цунга гIоргволаш».

Интернационала социалистически принципаш котъаьлиначул тIехьагIа, хьалхарча плане эттар пролетарски революци котъаккхара наькъийн средствайн проблема.

Партех дола дош хьалхагIе а вахаро ше деи порядкана юкъе оттадаьдар: 1869 шера аьхки хьалхар немецки Социал-демократически болхлой парти, марксизма байракх кIал а отта дIайолаенна эттара хьалхара массови парти. Паччахьалкхенцарча пролетариата гIулакхий хьакъехьара доц теоретически планагIа 1869 шера Базеле хиннача конгрессе оттадьлар, цхьабакъда, из а дукха ха ялалехьа практика доц а хиппа дIаоттилга хьаьха дар: цхьан шерали ах шерали кIезигагIа йолча хана чакхъяьккхар пролетариата диктатура эттара хьалхара опыт — Парижски коммуна.

1871 шера 18 марта революцие хьакъехьа хиннача хоамаша Маркса тергам Парижа тIаззар. Эттара хьалха цо кхетадаьх, коммуно бIарччача хьпеж юхь болаьв хилар. «Болхлой классо капиталистий хIалсацен цуи паччахьалкхенцен лоаттабу къовсам Парижски коммуна бахьан долаш кердача фаза чу беннаб, — яздаь Маркса 1871 шера 17 апрелехьа. «Хьы нах юкъе ца йолаш гIулакх хIанз шиччабесса чакхдьникзде а, дерригупен-исторически лоархIамера керда юкъьяниера пункт мел хьалча а хьаькхий» (т. 33, оагI. 175).

Турпал коммунарий оагIув шмоетта чIоагIагIа хьаллица гIийртав Маркс. Цун кулгалца шерра бахьшаб дуьнен дерригa юахъош чулаьца бoл, коммунацарча солидарноста болаш. «Интернационало кхеь тIехье» аьнад Энгельса коммунах. Интернационале ниййса кхетаьй коммуна керттера урок: политически Iаьдал тешаме хьадаккхара хIара мехха ше къахьъте, вIаштIехьъхьларнен идеиен кхетаенца парти хила еза пролетариата.

1864—1872 шш. ше Интернационала керте волаш коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсама шеррача программацен тактикацен кийчъаьй Маркса дуьнен халкъашта юкъера пролетариат. Цо хьалхедаьд Iилман коммунизма позицеш тIа чIоагIа дIаэттача, тайп-тайпарча къамех болча пролетарски деятелий бIарчча маккъал, тешаме лара ела аьй массови марксистски партеш хьдара, болхлой болам дерригача дуьнен тIа дIахо дегIабоалабара.

Коммуна опыто эттара хьалха бакъдир 1852 шера Маркса хьахкайкаьд, къаьна паччахьалкхен машина наськаза яг ца хилалрах йола положени ниййса хилар. Парижски коммуна сийлахь-йоккха исторически акт хилар буржуазни паччахьалкхен бюрократически аппарат, къаьна эскари полиции, административни судебни органаш дIаяхар. Коммуна гIулакхий на оагIув вIашагIа а толаш, буржуазни паччахьалкхенах социалистически гIулакхашта пайда эцара торониий хьакъехьара реформистски иллюзеш цхьакха тайпа кIал кIийле йоаааш хилар хьаьекхад Маркса. Цо хьахьекхад, буржуазни паччахьалкхен эксплуататорски майах, моллагIча формехь из яле а, хуьца ца луш хилар. Цу цхьан хана Маркса белгалдаькхад, болхлой классен къахьегача кдамийн дукха демократически паргIатонех парламентах пайда эцар лоархIаме хилар.

Коммуна керда тайпа паччахьалкхе, пролетарски Iаьдала паччахьалкхен форма хилар бIаргадайвад Маркса. Коммуна, «кхера а, тучахьара, къахьегама экономически мукъале яла тарлуш йола политически форма» хиннай (т. 17, оагI. 346). Коммуна чакхлаха кхийнача цу вIешига мара доацача гIулакхаша а хьахьекхай пролетариата диктатура лоархIамегIара баццалонашн хьадда йола белгалонаш.

Къахьегача адамий овлангара хьашташ хьахьокхаш лоралеши йола эксплуататоршта дукхьара, нетторе чуьхь эттара хьалхара паччахьалкхе хиннай коммуна. Дукха а хукхагIа долча хадкъах нег гIортолга ец йолча пролетарски паччахьалкхен бокъонца йола демократизм хьахьокх берригa лаххерча гIулакхаш тIара нах хеожаш, хувеш, бекхтокхаме хиларо, ерриге административни судебни система юкъе деня керда вIашагIйоллаш хиларо, эскар халкъа гаргагIа хиларо. Бюрократизма овла юкъе деня хьахоаццабаьб коммуна, чиновничествагара масса тайпа сопезаш дIаяхай, паччахьалкхен Iеьхаа ший лоIамен классанта тIалаттахши хиларах моттийта дукпараш юстарккхайсад, дуччахьа наьна тIахьожама кIалъоттадаь паччахьалкхен органаш дерригa гIулакхаш.

Коммуна опыта анализ а еш, из ашара бахьанаш такха а тохаш, Маркса хьахьекхад, пролетарски Iаьдал централизованни чIоагIiем хила деза хилар, хIана аьлча бе гepa а деала лаьта дезаш Iа из контрреволюцицни буржуазена дуькъала. Цхьабакъда, централизаци бокъонца демократически наькъаца, моттигерча самоуправлених, дукхха а, хукагIа болча къахьегача наьха хьнарах кетттIорголга а еш, чакхъякха еза.

Производства средствах «паргIатача ассоциировании къахьегама кечалаш» ярга бедача новкъа гIолла хьалхара гIанаш мара дахьадаш коммуно. Цхьабакъда, пролетарски паччахьалкхен гIулакхий дукхьал из оагIув белгалдаькхай Маркса из цун кертерра функции а лоархIаш. Цо белгалдаьккхад, цу функцие лоархIаш масса хана лаккхуш пIаргIоргхилар. Авантюризманен экономически политика волюнтаристски кIаттIабацачоах лепаяра и дукъала а волаш Маркса белгалдаьхад, пиьа тохаллрах ерриге общественни отношенеши экономикен хуьца пролетарски паччахьалкхенна могарс ца хилар. Из белгаларча хана йоахалзна лувзаленна гIулах да, цу ханале хьалаш а, нах цоаш а хумалум.

ХургIолча коммунистически общества бола Маркса хьехаш дIахо дегIабоалабьб «Готски программа критика» тIа. Творчески марксизма из лоархIамегIара документ 1875 шера кийчдаьд оппортунизмана дуьна калуш хиннача немецки Социал-демократически болхлой парте кердача программа проектана жоп душ. Маркса цу балха тIа хьахьекхад Iилман коммунизма теоре овлангара дешаш, Iилман наькъа тамашийна чIоагIача низана хургдар бIаргагорца белгалйоах капитализмагара лаккхагIа йолча общественни формацета доалаза закономерносташ. коммунистически общества фазай (стадей) дикка юкъара маIан доваийт.

Маркса белгалдаьккхад, коммунизм белгаларча объективни закона дегIаухаргIалаш хилар а «юкъеболле» е декретировани е йиш йолаш ца хилар а. Коммунизм хьалха йоахалча хана а тIагIертта а хьегача кьаца, белгалара хьалени тоъал хан эшаш йола кIоарста революционни эргалоаш яра наькъаца. Цу хьахьехьа Ленина яздаьд, «уттен хьадегалушна, ха йищ йоацача хIанан ясса уйла е гIерташ миккхал хирретал хIама дац Маркса»*.

Маркса яздаьд, «капиталистически коммунистически обществана юкъе революциони наькъаца хьалхарьар шоллагIчунга яккхама йола ха йоала. Цу хана ниййсуш а политически гIулакхашта хьалхарьар шоллагIчунга ялара ха а. хIаьта цу хана паччахьалкхе пролетариата революционни диктатура мара кхьча тайпара хила йиш йолаш а яц» (т. 19, оагI. 27).

ХIаьта коммунистически общество ше хехерчен лаккерчен [illegible] чакхъла езаш а. ДегIадахара хьалхарча фазе овлангара хулицам хул производствах производственни отношенейн материальни рузкъиш дIахха дедъара, наьха политически духовнии вахара, пар нравственностен моралтен сфере, дIайоаккх производства средствай частни доалахье.

*) В. И. Ленин. Соч. болза гулам, т. 33, оагI. 85.

дIайоаш эксплуататорски классаш. Коттоал «хIоранена хьайгIача кхьта хьежжа» яха принцип. Маркса белгалдаьхад, цу хана бокъонца ниййса хилар дIадаккха йиш хургйоацилга.

ШоллагIча фазен коммунизм «шийлара тIа» (т. 19, оагI. 18) догIахача хана, ше хьехучa хана деназ капитализмах ехедиса кIаьлаш, буржуазни обществах ехедиса гIулакхаш цIеппенна дIахаргаш. Производительни низаш чIоагIа догIахкаро шортта материальни рузкъаш Iалдеса, хIаьта цо йиш хулийтаргья уж дIа-юха декъара кхьча система хила — «шийн байрахка тIа дIаязде йиш хургья обществага: хIаране хьинаера хьежжа, хIаранена эшарга хьежжа!» (т. 19, оагI. 20).

«Ходланна къахьегам доахл жихара» хIаране бекъе я аьнца хеташ бола шаддара аьтча нагайбургуазии кхетам хари а беш. Маркса хьахьекхад, общества наьха хьегача къахьегама ерриге продукт социалистически общество а цун къахьегачча членашка шоашка а дIайийта йиш хург ца хилар. Цу продукта тIера белгалара дакъа хьажжа деза производственни шеррача воспроизводствагеш дIадахар эланеттоттадара, страховой фондашта доаллнега дIадохийтачоаш, доах белла могарашн къоанойн Iалашбара. Юхера а, продукта цхьа дакъа къаьстачар а да дуам, наьха дал денн общественни потребление фондаш хьа а еш.

Керда общество дегIаухача хана, белгалдаькхад Маркса, хувшаьш керга паччахьалкхенна а. Пролетариата диктатурах лаххерча фазага йолача хана паччахьалкхен форма лаьрхIад Маркса, цо ду доал дIахьалар. Маркса хийттосах, капиталистически общество революционни наькъана коммунистически общества болтара теммех тийша хургья. Паччахьалкхен дIахорча кхела пролетариата шехьара белгалдош ше юкъеча хана. Маркса яздаьд, «хургйолча коммунистически общества паччахьалкхена» хьахьехьа, из пролетариата диктатурах органагIа а лоархIам. Цу хана ше белгалдаькхад, цу паччахьалкхено а «хIахзара паччахьалкхен функцеш моргаш йола» (т. 19, оагI. 27) цхьайолча общественни функцеш юхадоттаргхилар. Маркса белгалдаькхад из дIахора паччахьалкхен эрдлиши чоалхане хилар, цо лаьрхIад, хьалхагIа хиннача паччахьалкхад общества воалдеш, хуцаленнча социальни хьалашна а коммунистически обществана эшара хьахара йола керда формаш хургхилар.

Iилманна баькъаь хьаьекха социалистически коммунистически общество дегIахара маIанеи лостамийи хьакъехьара, пролетариата диктатура лоархIамен функцеш хьакъехьа Маркса тIех хьакъхьалера уйлаш Ленина дегIа а йоалайаб, белгалагIа а яьй исторически тохамех чакхъьяннай Октябрьски революци йолча, СССР-е социализм коммунизми хьахьеча хана, социализма кхьча мехкий халгъама хIара юхолаш къахьегара практике.

(ДIахадоадар хургда).

(АПН).

ХЬАЛХА ЛАТТА УСТАНОВКА

Цхьаьалгlча шиа сийна дошчий социалистически декхараш тIаийнар Асланбек Шериппова цIерагIча нефтепеработавоша установкашто юкъе хьалха латтача Волошин Алексей Александровича кулгалдеча установка технологаша. Арахеца продукци тIах дика а болаш бетта план 107,5 процент кхоачаьнъа, 6 рационализаторски предложени производствана юкъехйха, 5 эзар сом наьха реагенташ, электроэнерги, Iы кхоа лерхI цар. Цул соагIа пхе балхлочух квалификаци лакхье а лерхI.

Уж декхараш толаца кхоачашдеш да. Ухх шера паллал соагIа арахийца мехкдаьтта сийрда продукци еттаи аьараш сомий наьха я. Къаьстта дика къахьет установка технологаша ухх апрель бетта. Хьалхарча ах бетта ялаш 106 процент кхоачаьнъай, миттa тIехкхоачаьнъай продукцена реализаци яра план а. ХIанзалехьа пхе балхлочух квалификаци лакхьай. Производствана юкъехьа лерхIаш хиннача 6 предложенех йиь хIанзалехьа юкъейихьай. Дукъала дIадахача апреле 15 дийнахь кходаь доагор 29 тонн, Iы 149 тонн, салевто кхо тонн я, миттa дукха кхоьй электроэнерги, реагенташ. Из хул тIайийача социалистически декхарош лаьрхIачул дукхха дукхагIа.

Миттa дакха къахьегаша толамаш дахара чIоагIа лоархIаме да болх ниййса вIаштIехьбаккхар. Хlара дийрахь и уккаш сменаша бaьчи балха итогаш. Даьха толамаш гургдоачча хьалтех, доаллача досра тIа дIададу. Бутт чаккбоалача хана бIарача бетта хьалха латтaш хьенача-сменана лу установка барара-кара тела мшиен, аьчах соагIат. Цун опыт шерра дIайовлийт кхьча сменашта.

Установка болх ритмичне дIабалийтара чIоагIа лоархIаме да сменаша вIашш новкъостал дар. Сменех ниййсенна кхоачамболашвош хIара декна дIалду вахтоиш журнала тIа, уж дIаладара чакхъяха еа мероприятеш дIайовлийт гIайлагIача сменана.

Заводе эттара хьалхарчора коммунистически къахьегама сийлен цIи елар цу установка коллективана. Цул тIехьагIа болхлошта юкъера отношенеш дикача багIораьа хуьцалар, — йоал установка начальник воц. Волошина. Къахьегама дисциплина тохалеш, корта бохабу мааараш иолаш моттигаш дIалла а кийслаш. Нагахьа ниййсъалла еха дуац из дош коллективе. Из санна гIулакхаш дIахе це лоаргдоаналга дIалойт. Установкера моллагIа болхлой цамогаш хилча цун метта болх ба кийча ва хIара болхло. ЦагIа хала хьал долаш волча сага массане новкъостал ду, цамогаш уллачей тIехьа ух коллективно. Балха цхьана хилар ах кхоачамбаь Iам установка технологаш. Каст-каста цхьана кино, театре бaxe хул уж.

Установка коллектив шефал лелдеш я город Грознерча № 35 йолча школа 4-ча класса. Дешара тIехьабусарешта новкъостал деш, царга дика дешийтара цIагIа царна новкъарло ер фух хьожаш каст-каста цига вахе хул оператор Рухлин Владимир. Шоай аргIах установке баьхке хул дешархой а. Хургбола мехкдаьттахой оал царех технологаша. Установка дукхача хана деня болх а беш, шоай декхараш дайш тIехкхоачашдарах ерригача заводе я болаш дукха технологаш ба цига. Царех ба операторaш А. Казакова, В. Рухлин, А. Дуняшин, кхы дукха бараш. Цар даим ниййса лелаш установка технологически режим, балха тIа шоай бекхам хьовлам хилийтац.

Б. КОСТОЕВ.

Сурта тIа: установка колоннийкарча давлена регулировка еш ю оператор В. Рухлин.

М. Пинова сурт.

НАЬКЪАШ ЛОАЦДУ

Балха дикача къахьегама толамашца чакхдаьккхар пхилетка шоллагIа шу Грознески аэропорта коллективе. 1967 шера пассажирах дIа-юха кьуьлара план 102 процентaшица почтови перевозкай план 288,7 процента кхоачашдир. Миттaш эзараш бола Вохч-ГIалгIайчера бахархой Iаьрцача фонда йистошка, Крыме, Балтийски побережье, кхьча салоIача моттигашка дIаккхьйаб пилоташа.

Мах баь паргIоама гIулахх ду гражданска авиаце КъилбаседерчаСибарегIарча, Дальни Востокерча болххешта. МоллагIча уж салоIаш хиннача моттигера дийнахьн-бийсанни пIакхоачабу уж.

Дукха къаьхет пассажирашта дикагIа гIулакх дара, вай республика маршруте болх беча пилоташа. Царна юкъе ба звено командир вола Ленински райсовета депутат И. Ванин, экипажа командир В. Качанов, пилоташ В. Алиханнов, А. Ганбаров, кхыбараш. Аэрофлота новхьий отделе болхлой Е. Ерхова, С. Ротачова, А. Горбанова, А. Вобрышева, кхыбараш.

Самолеташ балха дика кийчьа диспетчерашa, наькъий службаьй болхлоша, связисташа. Вола дика барах дукха грозашта тийжай, баракаш кхайладаьла царна аэропорта коммодоване.

Тlex кхоачамбаьй коллективо ерригача показателашка дилача ухх шера хьалхарча квартала план а. Тхьаь пхе эзар пассажир, шеда бIешь моахтъеш вах соагIа тонн мух дIабихьаб.

Хьалха ди аккха шера ца кха самолеташ 8-ча апреле дош хIара тенба пассайолча моттигашка дIааьхьнай. ХIанзачул тIехьагIа наьха Iачубиача тIехьагIа а гIертарча самолеташ. Уж хьастагIа аха хIаро йолла отто ергья пассажирашта, цар торо хургья шина вадача моттиго дIабаха.

Аэропорта коллектива болх кхы а дикагIа тобе торо хургьяр, нагахьa санна № 7 йолча маршрутах лелача автобусе бодх тобаре. Уж каст-каста а ханнахьа а ца кхар бальан доалаш болхлой балха тIехьабус, пулула тIехьа юблаш гIетт самолетаж а. Йокуьрни таксош а яц аэропорте. Энучa бесса ниййса вIаштIехьбаьккхабац цишебалла болх а. Йолаш йолча кафешка кхоачам болаш гIуллакх дац пассажирашта. ХIаьта хьалье лаьрхIа йола ресторан хIама а тIеьк е йолаяза я.

Пассажирашта дикагIа гIулакх до вIаштIехьааргдолаш шиа аэропорт хила еш вай республике. ХIаьта аэропорта коллектив-м шиш берригa шиш тIабахийта къахьегаргдолаш а.

М. ЛЫЩЕНКО,
Грознески городской аэропорта
[illegible]

Кердача толамашка

«Малгобекнефть» НПУ кхоалагIча промысла коллективо ухх шера кхоачаеде дезаш хьалхашка латтараш доккхийа бекхтокхамен декхараш да. Шера планал соагIа 16 эзар тонн мехкдаьтта дахха, 6,3 миллион кубически метр газ яхха, 15 эзар сом паччахьалкхена пайда бе лерхI цо. Уж хазах кхоачашдара ер шу доалутишехьа сарцагIбаьнаб укказа.

Во дал цар наьха толамаш а. Квартала планал соагIа дахкха мехкдаьтта 12467 тонн я, хIаьта газ 2,8 миллион кубически метр я. Къахьегама овсарден план 1,9 процент тIехкхоачашьай. Январе февраль шиш бетта планал соагIа паччахьалкхенна бaь найда 200 эзар сом да.

Уж толамаш дахара дукха вор ло резерваш производствана юкъехьхьай цар, къаьстта цу скважинашта ремонт еча И. М. Монахови П. Ф. Калашникаfа керте латтача бригадаша. Юкъера лаьрхIача хIара сменах норма 115—120 процент кхоачашдеш цар. ТIайийача социалистически декхарех ремонт па еш скважинага 150 дийнахьа буса бола бахта безача, хIана царга ремонт цо еш болх байт 207 дийнахьа-буса.

Промысла специалисташа, инженерно-технически болхлоша мехкдаьтта даккхара технологи эттайоаккхаш деча балхашца цхьана, къаьнача фондах дукхагIа пайда эцара а дукха балхаш ду. Хьалха болх ца беш латта № 242-8 йолча скважина болх бе йолалийтай. Цо дийнахьа буса лу мехкдаьтта 2 тонн я. Кхы геолого-технически мероприятий чакхдахар хьалхарча квартале. Цо торо хилийтар планал соагIа 130 тонн «Iаьрха деш» даккха.

Промыслерча ерригача бригадаша тIехкхоачавьъай кхаь бетта планаш ухх бетта хьалхарча лепала шaланн. Къаьстта дика къахьет ухх шера мастер иол. Зарудиев керте латтача бригада. ХIанзалехьа планал соагIа не дахкха мехкдаьтта 6556 тонн я. Миттa дика къахьет мастер иол. Бокоя керте латтача бригадо а. Шера план хаьнал хьалха кхоачашъяра кийча шоай хьнар айдаь къахьегаш ба мехкдаьттахой.

П. [illegible],
[illegible].

Дукха ха йоаллаш город Грознерча ДРВ бахкийтарий йоккха группа. 75 къоначча вьетнамца № 4 йолча профессионально-технически училища барт тайбача дезала йиза бокъо йола членаш хиннаб. Кхо шу дахьча шоай дахене хьагIортба лакха квалификаци йолаь специалисташ: бурувдеттараш, электрикаш, буровой оборудованиа ремонт ше слесараш.

СУРТА ТIА (аьрдехьара аьттехьа): Нгуей Вая Гуинь, До Дык Хьей; Нгу[illegible] нахь деиз 150-гIа шу дизара хетаьна выставкана [illegible] кьоастеман болаш.

Р. Дика сурт. ТАСС-фотохроника.

Партийни вахар

НАХА ЮКЪЕРА БОЛХ — КХАШКА

Дектара деня шерагIа даржаш латт тха совхоза кхашкара балхаш. Кхашкара балхаш деш х фу дIалуш керда агрегаташ. Массанахьа а цхьатарра гехараш, довкъаркийна лаьрхIа а кхьйолл а юртбоххама культураш дIае йоалленнай совхоз.

ВIаьстан юкъе кхашка деш доза балхаш толаме чаккдахара совхоза парткомо ший заседане отта д хь, чIоагIъаьй кхашкара балхаш йистедаллалца йолча хана пукхьал кхашка чакхйоахаргIолча организационни партийно-политически мероприятей хьадда пиие. Чакхъяха лерхIа ерригa мероприятеш цу планага хьежжа чакхйоахаш я.

Кхашкара ерригa станаш гойтара агитацеца кийчъай. Хан-ханнахьа тIакхуxь укхаза керда газеташ, журналаш, кхьпоза литература. Мая сийна шерра социалистически яхь яьржай механизаторашта юкъе бIаьстан юкъе дув алташ дикеи шоай ханнахьен дIадерa а В. И. Ленин ваьча дийнахьа деиз 100 шу дизара баха боагIача тайпара пакъьбахара а. Оаха чIоагIа теркалдеш леладу социалистически яхь ивитa дел шерра дIадовзийтара гIулакх. Кхашкарча ерригача станашка деша хьалдетт хIара агрегато цхьан дийнахьа мел болх баьб хьахьокхаш дола хьокхама доска. Массайолча станашка хьалтеха доаж ерригача совхоза, отделеней тракторно - полеводчески бригадай, ухх шера совхое 14 дIахоачаш йолча механизированни звеной къахьегамхой социалистически декхараш.

ХIара денна итогаш ю фу дIалуча агрегаташта юкъе лелаеча социалистически яхьа, хIаьта цхьан дийнахьа болх дикагIа баьче карара пара тела цIе байраах лу, хIаьта пхе дийнахьа баьча балха тIа теннача — карара, кара тела хьамел. Культпросветучрежденей болхлоша новкъостал а деш, хан-ханнахьа арахец боевой листоваша молнеш шерра юкъе кхуалаш я социалистически толамагIа йола форма. Дукха ба йоацаш хиннача шоай собранешка 1-ча, 2-ча 4-ча тракторно-полеводчески бригадашта механизаторашa шоашта декхар тIайийцаш коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккхара къоасам лоаттабеи 1968 шера из сий дола цIи яккхеи аьнна.

1-ча отделене бадхлошен гIулакхерча наькем къовсам лоаттабе лаьрхIад латта зеладара культура лакха йоаа отделени яха цIи яккхара, хIаьта ухх шерро а из сий дола цIи яккха. Механизаторашa шоай дош кхоачашду. Лаккарча агротехнически болхаш еча хана [illegible] цар бIаьстан юкъе кхашка балхаш.

Парткома ший лекторий массанна бетта цоаьача кIезигагIа ца сихаш лекцеш еш В. И. Ленин ваьча дийнахьа деиз 100 шу дизара хетаьн кхьча тешех даьцан кхашкарча бригадашка йийша ца Iеш, ерригача производственни участкашка а.

Оттаьча графикага хьежжа, ханнахьа бригадашкен фермашкен ух агитбригада шийла художественни самодеятельность а йоаш. Массаза кхар но, художественни самодеятельность дIайолавалале хьалхагIа политически къамаьлаш ду парткома секретарен членашен, хIаьта миттa совхоза ахьча кулгалдеча болхлоша а. Цу доалача хIамаша новкъостал ду бIаьстан юкъе кхашка ду балхаш тедане чакхдахара.

ХIаьта балха тIа, массаза а, дика мел долч хIамашна шаь болабараш коммунисташ ба. Парто болхараш шоашта тIехьабоих цар.

Генараш дIадуача тIехкхьа болх барча дийгар, хьахаш гойт коммуниста Эльмурзоев Раймаа Висита — вай республика заслуженни механизатора, механизированни звеной звеньевос. Ялат дIахуче пайда хул норма кхоачаьнье цо, болх тIех дика а беш. Тай техча санна ниййса хул цо [illegible].

Ший балха тIа лакха хьокхамаш гойт звеньевой волча коммуниста Батерханов Султана. Ший лерригa предзаш гоашти балха дIатеа № 2 йолча тракторно - полеводчески бригада бригадира новкъастарца коммуниста — трудмавгорга мов. Виталов Валас. Из дийнахь а бус а бIаргаго йиш я бригаде. Балха тIарча ший новкъостал та аьаччунга хьож из.

Пятилетка кхоалагIча шера совхоза хьалхашка латта декхараш кхоачашдарал В. И. Ленин ваьча дийнахьа деиз 100 шу дизара баха боагIача тайпар, вайхьабахараш шоай лерригa низаш тIадерадаьа совхоза къахьегамхоша.

Дукъал из лоархIамера декхар кхоачашдара тIабохийт совхоза партийни организацие ший берригa организационни, партийно-политически, идеологически болх.

В. СМИРНОВ,
Грознески районна «Стодерже[illegible]тоевой» совхоза партийни организаци секретарь.

Маш нехладерынта бекхтензаме ю кlинзара яр. Из кхетадеш бу кlорде аlашаrlьелаяча Пановский совхоза Яндарерчу отделенье белхалой. Хlинц гlядуврган дlаеш бу уникан. Из культура 300 гектара тlа дlайийна ю. Дина кхьахьегхан бу укх донацция из болх беш бахкиш механизацеш.

Кхьахьетта дика болх беш ю тракторист Ханкаев Вахаи сеяльщик Барзанова Тамар-Султани. Хlара дийна норма 12 гектар мере йолашна 20 гектара тlа генадlа дlадаун цар.

СУРТА ТlА: тракторист В. Ханкаев, сеяльщик Т. Барзанова генадlа дlадаун бе.

И. Пилаев сурт.

БАХАЧА НАХА—БАЬЦАДААРАШ

Шалахача шера шеаш тlаийна социалистически декхараш кхочушдинарш Малгlобина района «Кавказ» колхоза баьццадаараш кхедераша. Из бахьан долаш бахама шу чакхдоьллача хана кlахарl а кхийтта шеаш баьча бахха анализ йир цар, белгахир бахха юкъа кийсенна кхачамбоцаршарап, шештпара дийна гlалагаш, гlаийнар укх шера керла социалистически декхараш. Цар бахь а долаш белгахир рассада дlайогlаш йола машинаш, сеялкаш, кхочуш ца хилар, баьццадаараш кхеду бригадаш шай хиннахьа аlашагlьехна ца хилар. Цеагlа гlехьатеттар бешахашта обработка яра болх. Из бахьан долаш дlайийна хlинаш тlа а юкъан оссара баьцаш гlахьлар, дукха баьццадаараш хайра.

Укх шера [illegible] 3700 центнер баьццадаараш дехна керхl колхоза кхахьегамхоша, хlаьта цох 65 эзар сом пайда хургба.

Мишта доаттабу цар шеаш дешна хоин кхочашдара къовсам?

Баьццадаараш кхеле кхаввитта итт гектар лаьтта хьакхьоста хьаь. Гуразье а аьха эаьлар лерна лаьтта, хlаьта керттера ошкан доза хlара гектаре тlа 3.5 центнер минеральни удобренеш тайсар. Февраль бетта парникен эзаш дlаеттайир дерригача кхай тlа, цул тlехьагlа помидора, кабуца, бакламжана фу дlадийна.

Парникашта гlулакх дара керттера дехкаш шийна хьаlайийнаш Кузнецова Виданис, Комиссарова Антонинис. Нешинова фу дlаднйира 120 рама чу. Цул совгlа болгарски сибоя пхийтта рамачен кзана баклажана фуй дlалийна. Баьццадаараш кхедераш кабуца 45 рама чу пикировк ю. Бесте, [illegible] 33 эзар кабуца баьцанаш.

Рассадина пикировка еча, дика къахьегаш хьабонгlа Радионова Александра, Тетерко Мадина, кхьабараш.

Баьццадаараш укх шера [illegible] кхохьаргхилараш тешам болуш гlулакх да дlаьта гектара тlа рассада дlайогlийлехьа 1,5 центнер калийки тух тассар а.

«Бухгаший, баьццаш а дем укх шера тlа гонг кхьпха кхьйоала помидораш, хаза кабуц, итт гектар хох марl ахеберrбан саха», —боах баьццадаараш кхедерий бригадира Я. Югон. Кхы мел дера баьццадаараш кхедара болхаш механизированни хьесаре дерлда. Уж бахаш деча керте хургьа тракторист Герасименко Иван. Баьццадаараш кхедеш кхаь шера болх барах йоккха опыт Iоаьй ю. Нагахьа сакие хьалтагlа хlахача хераашта рассада дlао хьатте кийчлеш мава на хинаване, укх шера тухтасиц ца цул да дезараш. Хlаьа дlайийначча дlаиашта гlулакх да дем цул.

Бесхтинам [illegible] хаба укхаш [illegible] ерлана болха юкъадоалаларах шин дийтахь дlайийна баьлар хох. Дикка марlьенай укх шера колхоза баьццадаараш кхеча болх беча механизамай кара. Волхана Iалагтьхай хиь бешаной культиватор, дахоттiа йола цхьа сеялка, бешалашка бегих болха фрезаш.

Дика кхахьийгал Герасименкос. Хlанало кабуца, [illegible] аграсаш дlие лаш лаьтта кийчьхь яхьниш ю. Хlаьта хlанз а аьгlаш болх боццаш. Кхай тlа хьаьч хаоташ цlенденш [illegible] каналовы шеай кхашна оросительни сеть хьоеши ва из хlаьа.

Укх шера хиза дика йола баьццадаараш фу Iоалашхьа колхоза. Ахь сортах йола кабуца кхаь сортах йола помидораш кхоергьа укхаьа. Кхахьегамхоша бахача наха а бlаьсташ модьнаца деза кlоаргача гурашна хьа баьццадаараш хургдолаш дlаьа хlанаь.

Баьццадаараш кхедераш кабуц тlех дика хьуберге хилара доргlоахаш бу. «Барнчетхутсхийн», «Маяк» сортагlьар хlаьйинача участкай укх шера кlаьа гектара гlара 120 центнер кабуц, хьанах йоагlар бlаь центнер мара йоадаеа, 120 центнер помидораш, 80 центнер нарсаш хьоо дош дениах [illegible].

Колхоза [illegible] укх [illegible] аттара хьакха дlайийна «Хорбентенни» сортах йола кабуц. Шелал дика ю а дийна хlаьа Шеахал аттача хана из дика догlайоагlаш хилара хьахех болхама хьалаиня ю дика хьубергхилар. Укх шера пу сортах йола кабуц 2,5 гектара тlа дlайийнай колхоз. Цу хкай тlара хьувтхьан чуяна белгlа хургба бlанадараш кхедераш шай чакх бохлаш.

Дукха ха даалахьа. аграно кхочалуш, кхахьегамхоша бахача ваьхеи тафо хургьа кхочаш хох, [illegible].

Ахкий хьалургелаш насток хlаьа доккхашогlа бентада помидорий, кабуца, баклажана, сибоя рассада. Уж баьццадаараш гlадалахьа кхай тlа кхы а минеральни удобрешеш тоесарlа—хlара гектаре тlа пхьаьнна центнер аммиачни селитра. Пхийтталагlа апреле 5.3 гектара тlа дlао [illegible] тайн-тайнарча сортах йола помидорий, кабуца рассада.

Баьццадаараш кхедерий нагонбальни бешаш соабакхара хlаре а белгальхай кхахьегамах ахча далара система. Цу гlулакхо йиш хулийтаргьа баьццадаараш хуукхагlа кхеро, хlаьта цуьга хьежна лаккхуригlа цар алапи а.

Вентада доьлахьа йолаш а шортта мотдеxхаша техника, хlаьта бентада къахьегамхой дукхачна хана баьццадаараш кхедеча къахьегарах йоккха опыт йолаш бу. Пу гlулакхо а торо хулийтаргьа тlаийна социалистически декхарш [illegible] кхочашде.

Н. ТАГУРОВ.

ЭКОНОМИЧЕСКИ ДЕШАРА—ДАИМ ТЕРКО

Тlехьарча шерашка планированеи экономически стимулированеи керда система юкъайоалаяр бахьан долаш чlоагllа лакхбеннаб кадрашта экономически дешар хьехара бохарам. Юххьанцарчи партийни организаце аша, парте райкомаша хадданa терко ю ше дешар аргадовкхчыл тоалара. Кlезига яц гарад Грозне коммунистадашта парте баахарий активистнашчен экономически дешар хьехарга дика аlаьтгlехьдаьккха партийни организацеш.

Заводской районерча партийни организацеша дукха болх бу политически экономи Iомаяча юльхьанцарча политичекняйи семинарски группашаь занятеш идейно-теоретически бохарам лакхбеш. Районе политически экономе систематически курс а, хlаьта кхетта пхьыпцайола проблемеш а Iомаеш шо оаар гаргта саг ва, парех ша,олда совгlа бараш коммунисташ а болаш. Школашта, семинарски группашта мулгадеш бахама тайп-тайпарча доаьхошна болх беш бола специалисташ, пропагандистски бахьа опыт йола коммунисташ ба. Царех 90 процент бараш лекхарь, йистехьаз лакхерех образовани йолаш ба. Парте райкомо чlоагlа уйла ен бу пропагандисташари болх. Хьанхьаннахьа дарна семинараш ю. методика, педагогика, психологе дешахь уж хлетабу.

Экономически теорх шеаш Iомаеш бараштa лакхьlа КПСС райкоме болх беш лектори д, хlаьта кхетта районерда дукха бараш политически экономе проблемаех йолча городской лекторе дешаш хиннаб.

Районера дукха дукхагlа йола политически экономи Iомадеш йола марксизма-ленинизма лардий школаш, семинарски группаш дика аlашгlехьбаьнна шоай болх беш а, хlаьта хlанз итогаш занятешка кийчлуш а. Хьахарча идейно-теоретически а методически а бохраме, хlаьта кхетта вахаrца, предприятей коллективай практически гlулакхашца аьхха бузам болаш чакхьоюл цига занятеш. Масала, «Чечингпромстрой» объекгене чуйогlаш йолча гlехкаш болхашта механизаци эча управленера семинарски группа дика болх беш я. Тоурше лалургlаш 12 саг ва, дукхагlа бараш юкъера образовани йолаш а йоккха захара опыт йолаш а ба. Царех хlара группа кулгала, управленее керттера инженер нов. Горлов сакна, чlоагlа уйла тlалийте кийчлу занятешка. Цулгхьа массане дакъа а лоацаш. Iомахеш дола дешаш кlоаргта кхета а дем чакхьюл ухкаш хlара занати.

Чушапаргта дахлача дика а генаа а аlашгlехьдоахкх семинарски группа дешар Грозненски химически комбинатерчу пропагандиста нов. Туркина. Хlара занятн саг берда я даттуш гlаш баранта пайда боалаш а царгьгlаре дакъа доадаш а чакхьоюл уххаш. Хlаьта занятеш йолча хана производства гlулакхаш тоадара тlаерзаш дукха предложенеш тайхьай лалургlаш бараша.

Кхетта дика болх беш я марксизма-ленинизма лардий школаш ГрозНИИ (пропагандист нов. Лобков), Грозненски ремонтно-механически завода (пропагандист нов. Фисенко), семинарски группаш—столовейн ресторанийн треста (пропагандист нов. Мисько), «Грозпромстрой» тресте (пропагандист нов. Колесников), кхтта ахьмараш.

Цхьабакъда, экономически дешар хьехара дакъа хlанз дукха кхоччамбоацараш да. Цхьайолча марксизма-ленинизма лардий школашка, семинарски группашка лалургlаш бараш экономически законий чулоацам кlоарга болаш, первоисточникаш оцина тесса лелалу, хlаьта кхетта занятешка активни боацаш хул. Уж а дlьдола а кхочамбоацараш дlадоаьаргдолаш аlашгlехьдаккха деза экономически дешар Iомадела.

Партийни дешара шу чакхдоалаш лаьтт, цхьайолча юххьаннарча партийни организацешка итогаш занятеш хургьа апрель бетта. Итогаш занятеш елга партийни дешара доархlаме этап я. Цулухьа чlоагlа уйла тlаллахийта кийчча оза уж, хlаьта дахарча идейно-политически бохраме уж чакхьаргlолаш гlулакх аlашгlехьдакхха а деза.

Хlара юххьанцара партийни организаце, хlара пропагандиста дешар да чулоацаш хlаьрга бешаш, вахарца, коммунизм хьалъара практикаца, коллектива хьалхашка латтача хьалача декхарашца юкъам, лалуrгlарий ноейни клеташ лакхбара, производственни гlулакхаш тоадара новкъостал деш хургйолаш итогаш занятеш чакхйоахилга. Хlаьта кхетта хьинаре, салъердаме, творчески хила а лалуrгlарий хlанзарча актуальни дешашара хьалтеш дегlаоалара новкъостал деш а хила еза уж.

Итогаш занятешка пунах таара дукха деза дешара шера кийсенна кхочамбоацарш, уж дlадахара хьа хоаш болгалле а деза.

С. НОТИЕВ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

ХЬАЛХА ЛАТТАШ

Укх шера дlхоалагlча квартале промыслентата тоаль итт скважина дlаяннай «Сунжанефть» НПУ скважинашта ремонт еча цхьа коллектива.

Цхьа хlара хана хьалхагlа гектара дика ремонт ен дlеллар цар гlехьара № 86 — Ачалуки, № 16 — Карабулак яна цу скважина. Уж тоаеш яр цхьайна аьхе йина кхахьегаш йола В. Валкаеви Х. Аушеви кулгалду бригадаш. Пхьатара дlа-яха лаьача 50 тонни мухь хьалтайба кхо болча буровой установкашка болх беш я уж бригадаш.

Марте кхаьра кара тела цеховой комитета профсоюза вахпен эзар социалистически ахьа дьалхара моттиг ыхкхача Х. Аушеви керте латтача бригадана.

Доккхий бахлаш лир бригадаш. Ирь скважина изолировани цементажи йир, хий чуттача тlоалацка 10 тонни цемент дlачуяхийта болх хьабу ха 92,8 процентага дlаккхачийтар. Цул совгlа цу бригада ремонт йир мезоойски тlоалашкара эттара кхахьа пехкальтта дьаьхкача скважина. Хlаьа дийнахь бусе 20 тонни мехкадаьтта а лун болх беш я из.

Лакхара хьостамаш дахарах бегалхьахнана укх бригаде сийлен Доска тlа портрет хьалтеха доадла бурувета У. Горчханов. Грозерча мехкааьтта техникуме заочно дешаш во А. Компонистов ,буруьлеттачуи гlопча А. Горданов, кхьбараш.

Белгальникха йоагlа 1967 шера толаяца къахьегараш ергиганах ахьна шоалагlа моттиг яьккха В. Валкоева бригада а. Коммунистически кхахьегана ударник яца цlа дехаш пхи саг ва цу бригаде. Шеай кхиах хlара совгlа йолча хана установка монтаж яьча бригадо скважинашта капитальни ремонт а яь болха ха 94,5 процентага дlакхачайир. Бакъда, болха юкъе кlезига рационализаторски предложенеш кхахьаьа, тоаьа ахьца кlезига гуддарш дlе а дахьрхlа шоалагlа моттиг ыахкхар ахьe март бетта цу бригадо. 45 тонн добыт йолаш яр кар дlатуенна № 86-А яха скважина.

Хlаьа шеха социалистически ахьe дахача токхаш [illegible] ергlола итогаш дlайоаьийта хlара бригадака.

В. ВОЛОДИН,
ЦНРС [illegible] геолог.

ДЕЗАЛ, МОРАЛЬ, ЗАКОН

ФУД КЕРДА САГ ЙОАЛАЯРА-ЯХАРЕИ ДЕЗАЛЕИ ХЬАКЪЕХЬАРЧА ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ЛАРДИЙ ПРОЕКТА ТIА

«Известеш» тlа хенатеха араьяаьха саг йоалаяра - яхареи дезалеи хьакъехьарча ССР Союзеи союзни республикайн законодательства Лардий проект юнаш а вай общественность укх дешошка. Газет дешарашхара хlанзал а ух редакцега цу проектах дахьа шоалта хетарашш предложенеш тlайохха письмош. Цхьаьолча письмош тlа тайн-тайпара хеттареш а шун къаьст-къаьстача положеншта духтlабахара хьакъехьа деш дехареш а да.

Лардий проекте шийна чулоаш дукхачe шерий практико теха зола, дезал йолча ерригача Союза юкъарчеи республикански законодательства бохраманш, цунца цхьана цу тlа я дукха керда доархlаме положенеш а. Царех керттеръараш а белгальхха безам бараш а.

Эттара хьахха саг йоалаяр-яхар чlоагlдара нералках. Саг йоалаярах яхарах, ахьха нахар чухь доархlаме йолча цу событех кхипургдоалеш официальни майан долеи гlулакх хилийтар дукха законопроекте отташ правила я: саг йоалаяр-яхар торжественни хьале ю. Обрядеш категорически бараштга дикхаре тешал цу цу гlулакха доархlам бокха доархlаш хилара.

Ерригача Союза юкъарча законодательствашка эттара хьахха юкъеьху саг йоалаеяхa дарах йолча залиленш саг йоалаяр-яхар дlалахдараш юкъе цхьа бутт ха йола саьаш хилар. Цу тайпарча положени аlашгтача сагаген цускхьатеи йиш хулийтаргьа цlаькха а шоаш лахьохlар бокъонца дег чу чlоагllенладай хьама, вахаре сеххара доархlаме йолча цу событена кийчае, шоаш лахьхlачуш кхы тlа а уйла е.

Саг [illegible] шоагlанболча [illegible] Уграина, Молдавия. Цхьайолча республикашца цхьаьа кхы а хьахагlа чухьа цу саг йоалаяр-яхар. Лардий проекте саг йоалаяр-яхара ха шийча хана а [illegible] — 18 шу, [illegible] Республикаш 21 шу [illegible] саг [illegible].

Саг йоалаяра-яхара шой условешкерттерча дlахье хlанзарча законодательства тlа ираш йоргаш а.

Бахахьаь зоагlа хахьа цхьатарьарча бокъонех кхоач маьрагеи сесагаеи, нагахьа сакиц цхьех наl хlагlара бахьаш дехабеш, берашка хьожаш хилараш е корта болаш хочча кхьча бахьанех шийна алари дели хиннаьена а. Хьалхагlа ерригача союзни республикай колексашка дlаьаабь болар цу тайпаа бохрам, законодательство чакхданикара практика цар массане кхьатара хиннаьле а.

Проекто хуцаш хlанзалла хиннаь, саг йоалаяр-яхар дlахахь «Iоагlделеш дlахьа мара хьакхийттан маьрeи сесагеи бокъонаш декхараш кхач йола нахлонаш. Цхьабакъда, маьреи сесагеи шоайла аlаш хьабара де шаш кийсара дакъе поралд бохрамаш ишьведохалу. Цхьа-зале, маьреи сесагеи шоайла аlаш новкъостал дара декхарий хьакъехьара хlанзалла хиннача правилана проектe кхы а Iетlатох, сесаг берах йолча ханеи бер дахьча тlехьагlа цу хьалоьваш мара хьабойта сесага бокъо хилар. Ер тайпа новкъостал ю мара да тlехьа хиича да дезаш дар да хувхар.

Дlахо. Хlанз цхьайолча [illegible] республикашкай саг йоалаяра-яхареи дезалеи хьакъехьарча колексашка хьадиза этташ новкъостал [illegible] болх бухургбоацачь маьре сесагеи аlашагlкъастачул тlехьагlа а кхьалене шоалагlчунгара алиментащ шийе бокъо йолаш дикхара. Законопроекто тlа отташ болх бе да а тогаш. [illegible] къостал дешаш хахча маьре с сесага аlашагlкъастачул тlехьагlа а кхьалене шоалагlчунгара а кхьайлокха тайпа хоадаль ха а йоалаш новкъостал дlаце бокъо хилар (нагахьа сакие кхай из да тоа хуле). Цхьана ца лахача маьра е сесага шоайла дlа-яха новкъостал деча бокъо я, нагахьа сакие кхе наl аlашагlкъастачул тlехьагlа шу далалехьа болх бе новкъостал дохоаш хьайнаце. [illegible] хиаш мар-сесаг а дела [illegible] хача маьреи сесагеи хьо[illegible] да правила юкъейоалаю, хlаьта ерригха хьоаша сурт [illegible] стачул тlехьагlа болх бе [illegible] хача а новкъостал [illegible] ра е сесага дхьалана [illegible] алиментша дика, нагахьа [illegible] еха из кхо е сесаг аlашагlкъ[illegible] тlехьагlа шу [illegible] бе тlа [illegible] хуле.

Цунца цхьаьа суда бокъо [illegible] маргли сесагех наl цхьаьне [illegible] нагlиар кхабара декхарех мукъахонта е уж декхараш белгалерча ханна доаьла. Миттача [illegible] бахийтара [illegible] цу республика [illegible] тlа.

Проекте цу йолчa тайпара итт ва сесаги судага гlолла аlашагlкъастар нирадой цхьабакьа, 1965 шера 10 декабрерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указо юкъейоалаоаль маьра сесаги аlашагlкъастара процесс совгlагlча йоайдаш пукъагьахна правилаш тоеркхаа а ен. Цунца цхьана юкъебоаьбу керда бовраш: сесаг йиттара дола дош сесаг саьа а йоалаш тlеттале бокъо яц маьра ха берагlа болча хадеш бер даьчул тlехьагlа шу дахлалеш.

Ерригача Союза юкъарча закона юкъеьху правила: законо оттада маьредалара условеш толххар бахьан долар маьрел бокъонца доваш лардlар Iатехьа цу тайпара аlашагlкъийттача маьреи сесагеи хиначча берий бокъонашта. Маьрел бокъонаш дошаш дархlа йиш хулийтача бакъонашта кетта юкъедалха маргагла доаьл бе дага доаьлаш хlаьаьха маьраш а (хари маьрел). Уж гlулакхаш хlанзалча СССР Лакхехьарча суда пленума соабахна кийсадеш хир.

Декхарlа дика хувшаш мекъала маро сесаги хиаар хlанзалча долча маьрeи нанеи даьча берий [illegible] бокъоналиш. Законопроекте хоадаш болаш хунца дaьшмара цар правеш бокъонаш, отташ маьрeл дlаьалаьа долча маьреи сесагеи хиначa, уж дарна ааь хилар ма наьас дьаьха епнача валдаенеш е суда решенеш бахьаь хоьча берий а маьрeи хlаьаьа долча маьреи сесагеи хиначча берий йолаш йола бокъо [illegible].

Марl сесаги доаьача хана хикаха бера ха бокъонаш цо дар хилар бакъдара цу хьакъехьа гражданском составне айтвш дlаьхьеча пачахьалкхен органашка цхьаьа заявлене хлаьза аргьаш цу бера даеи нанаеи. Цхьана дьакъ цу тайпара заявлени ца хуле, судага гlолла бакъаш йиш а белгалвахкхар иун да хилар. Бер вахкхарах долча дешага хьож суд, бер Iалехьа дай нанеи цхьаьа дакъа хилар, бохаш юкъа делабаь хилараше хьадалбер цар цхьаьа кхадаь, кхьаьа [illegible].

Статистикаш судебни практикеш хьакъехь, лоорaш, массаш а кхар ю, цхьана бахаш белгалара ха лакхьлача е хьайна бер кхиадаш болуш йолаш бер хиннача тlехьагlа дуьхаш хила. Вай общества нравственни бохраш телхадерашта дукхал дaxа дедаш дара правеш гlулакхаш мекъадоавлара общественносте дlадеча дукка ха я. Нагахьа сакие да бер шиш да ала мутаи ца хуле, кердача законагlа суда бокъо я шунта моральни меттеx, материальни а бехкатоххаш ooвйта.

Кхычча тайпара къеастлу проекта тlа дагалоцаш аlамагlа я кхийтта, из бахьан долаш бер хиннах кхаь долча бушазаний хьакъехьара дош.

[illegible] хана цу [illegible] тlа [illegible] а дукха [illegible] ларбана кхьа [illegible]. Кхьа [illegible] цу [illegible] хилар. [illegible] тоадар да бегахьаккхара условешца кхочушмба [illegible] суда бокъонаш а суда тэ [illegible] укхаш кхы тlа а дукха [illegible] хилар. Уж тайпа [illegible] хьаьлоацам, хlаьха дага а доацаш юкъедоаьлаша хаьа [illegible] к [illegible] бокъонца ха [illegible] берий дагlаеш [illegible] доакъе [illegible] хиннаь [illegible] бер [illegible] тайпара [illegible] оттош. [illegible] бер [illegible] [illegible] бера [illegible] бокъонаш [illegible].

Терхаале хоагlа юкъарча правеш принципашка хьежна, судага гlоала да белгалакхларах йола принципаш Лардам чlоагlьенначул тlехьагlа дахча берий хьакъехьа мара чакъахаа йиш ца хилар. Из закон тlаацадехьа дахча бераштa йоагlаш хургьа уж. Цхьабакъда, да хилар бакъдала тlаеа а чlоагlие а йиш а бера хаеи наьаси цхьана сиинача валадене тlа. Цу хана, нагахьа сакие бераш граждани бокъонашка кхочаш ен хадальниалаьле, уж а ваьза де деза.

Общественносте уйла чlоагlа тlаешаш да «маьрех доaлаш» бераш дlаьа хьакъехьарча тешалаш тlа «прочерк» оалаш яр хилараш дола дош. Лардий проекте укх тайпара хьаьстале леpхl ца дош. Нагахьа сакие бера хи [illegible] саьаь цхьаьа а дале е, из белгалаеш цар цхьана дахьал заявленеш е суде ба решени йоалаш а дле, бер нена хьакъехьарча тешала дахь дош хlаьаьа тlаьаьа леча гргф цу нана тайпиш цlе [illegible] (нагахьа сагa из санна), хlаьта [illegible] цунах тайпара дlахдаьр. Из тайпа йолаш да цергйна. Лардаш чlоагlыралехьа дахь берах дара хьакъехьарча тешала тlа а. Законопроекте дlало дегlайосала хlара лелаш йолча, дахь наьеш бокъонашв деккарий хьакъехьарча законодательства положенеш. Дахь наьаш деккараш — коммунизм хьалъерий моральни колоcca уйланца бераш хьал кхьяла, уж физически дегlабалкхара, цар дешара, общественна пайдана дола гlулакхаш де уж кийчбар.

Лардий проекте тlа хьахьехкад ккаш наьеш бераш шоай хилараш йолча бокъонех доаьахаш лаьа бахьанаш, ша совгlа белгайкальхиаь, дахь наьаш бокъонех бахахбир хьаш бехаш кхабара декхарех уж мукъабоцийтан ца хилар. Проектина юкъебихьаьб тlанз цхьайолча союзни республикай колексашка болаш бола, шоай даш наьеш кхабарах долча декхарех мукъадалийтала йиш я бераш,

нагахьа сакие хай-наьеш декхараш кхочашдеш тутгаш дах нанех ца кхипина суда гучадахниналле, ниня ааьль бовраш.

Законопроект юкъйача хана доархlаме замечанеш яьй бераш кхабара доахача алиментий бохраменш уж хьоашара условейш дешех лаьца Лардий проекте алиментий боараш кхы цу дуьцаш ше хиннача тайпара бут — алапе пхьалагlа дакъа, кхоалагlа дакъа, ах — берий дукхалгa хьежна. Цунца цхьана хlанз делча правилашта юкъеьху пlенхашта тоадар. Цу доакъай бовраш суда кlезигбе йиш я, нагахьа сакие алиментщ тоекха декхарийла долча дахь е наьна кхыхке ойздаланза доле, оттабьча бовраштга хьежна алиментара кхалхьачул тlехьагlа уж алиментщ дlаийлоча бераш кlезигагlа Iалащ хургдола безаш даале. Советски права доврийгача берий хьалташ лепаз алиментщ телаш волча хурга болабьчен хьалагlа хиначен дедаале уж хале а.

Кхетта оттаьош 1-ча а 2-ча группаьча инвалидаш болча наьагlеш деахка а хlаьта кхетта, нагахьа сакие алиментщ кlадан дола бераш шоаш бали бохаш кхоочаш хилала амаги [illegible] кхоча а алиментшт кlезигo йиш хилар. Берий учреждененашка йолазча пачахьалкхен а общественни организацеш чотах (ювзаш араш а колхозий берий бошлaаш, интернаташ, кхыдараш) Iалашдаш доьча берашкеш дlаболия цу учреждененашта болча пайдана берий декхараш а нахьагарча хьаданохча йиш а алиментщ оттачача бовраштга хьежна. Законопроекто шийна юкъебийттаьй 1967 шера 21 июля СССР Лакхехьарча Совета Президиумe Указаца отташ бераш кхабара алиментщ тоехкаран хьалкаран порядок.

Чакхоаяьа белгаланикка доагlа, кердача закона проекте ССР Союза доалаяра саг йоалаяра-яхареи дезалеи хьакъехьара дешаш кийсадеш хилар. Республикански законодательствана — законопроекта тlа белгальа керттера положенеш кийста яра ешца шера торонха. Цхьабакъда, керттердари доархlамегlардари ерригв ССР Союза пхьатарa аlашагlехьдоахкх.

СССР Лакхехьарча Совета палатай массаларча комиссеша кийчъьеча проекта тlа дlааттьаьча положенеша советски граждани терхаш тlаааб, Iалдьшате дукха отталкаш хьоалай. Ер проект шерра юкъеро новкъостал хертта советски законодательство органашка тоадара.

Ю. АНДРЕЕВ.
«Известия», № 91, 1968 шу.

«Хьогденнача» лаьттаашта

Маьз ца хиттача тайпара ламаьрибеннаб. Йайха мух хьеш. Шахьача Iаьна лаьтто Iоаль тlоалал вехьа йови латт. Цудухьа шоай йолаш йола техника, кхы царцагlбаккхта беза хlанз дахкоша: хий эш лаьтташта, «хьогlуш» деагlа.

Тха колхозе хьалхе а хайра кхеттара хаоттам хургбалга. Хlанз тха кхашка хиначе хоьлга, тхо сатийна ца хаьгlалга. Дlа-хьа шиа хьежача шин бола ха кlеж отташ латт тlа ворl агрегат, хий цилла аровальнашбlаь полевальних.

Эгтара хьалха йокъала кlалхара лакха лахьрхlах ваха гуразьа дlайийна кlа. Цхьан шеица мара хьалгlалаха кхийналкхо цуи, цулухьа хьаьла етта шагш блаьсташарча бlайхача наьлха шортта халъоза хьалтаеца тlоалал ца хиича. 1000 гектар хилла да тха ю. Цу кхай тlа хlанз хий теха дала доаль тхо.

Кхетта сухабахь хlалхара дикка пааш я 60 гектар анцерна, кхьйола хьалгlальнина культураш.

Ялатаи дlале деача кханта минеральни удобренеш а отташ, деха хий.

Хий деха лаьтта 4400 гектар да. Хlара шера дукха хлат чуош оаха цигара. Шалахачa шера нанах доагlачул шоаза дукхагlа хлат дехкар оаха чачналькалкента. Кхетта къахьега лерх укх шера а.

Бокъонца йола социалистически кхь къьжай полиэльццикашта юкъе. Къахьетта белгалхьенай шоалагlа бригадира Кремнина кулгалду коллектив. Дукха ба цу шоьке къоастабе мегаргбола вах. Дийнах а бус а болх бу шоай «ДДН-45» яха дегlан хьамсепе хий деттача установка делаьча трактористаша Королев Александрови Михайлов Николайн. Цар хlарамe 6—7 гектара тlа хий тох шиб сменах (норма—4).

Йоацначa хана 400 гектар гаргта лаьтта хий теха дахнни колхое. Тlатlа дакхлу къахьегама темпаш.

Д. КОЛЕСНИКОВА,
Сунженски района «Путь к коммунизму» совхоза гидротехник.

БАШКИРСКИ МЕХКДАЬТТА АХ МИЛЛИАРД ТОНН

Башкире 1932 шера Ишимбайски мехкдаьтта доаьлача моттигерча № 702 йолча скважина чура эгтара хьалхара промышленни мехкдаьтта дахьияха. Цу хана дезе гучадаьхкхай мехкдаьтта доаьла кердa моттигаш — Туймазински, Серафимовски, Шкаповски, Арланхски, дукхха а кхьараш. 36 шера республике гучадаьхкхай мехкдаьтта а газ а йоаьла 150 совгlа моттиг. Башкири коача деагор дахара хьакъехьа дувен тlа эгтара Апшкхагlа йолча мехкдаьтта доаьача итт района юкъе а яхай. Советски Союзе шоалагllа моттиго а дахай. Мехкдаьтта чакхдахара хьакъехь, хьалха а санна, мехка хьалхарча моттиге латт из.

Апрель болалуш башкирски мехкдаьтта хоша мехкдаьтта ахь бlаь миллионалагlа йола тонн яьккхай.

Хlанз а тlеха бахь бен я эттара хьалха башкирски мехкдаьтта гучаьаьккхар — № 702 йола исторически скважина.

Николай САМИХИН.
(АПН).

«СЕРДАЛО»
3-гlа агl. 23 апрель 1968 шу.

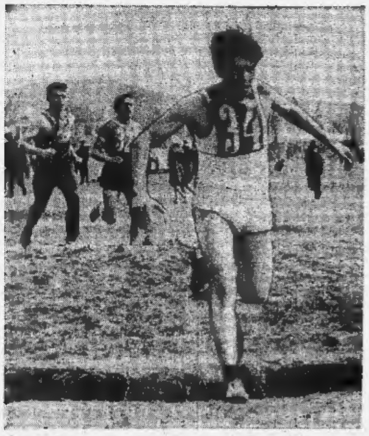

«Правда» газетан призан лаккхара кросса финал хилар кІиранденахь Грозне. 500 метр идарчу кхалнаха юкъе хьалхара меттиг яьккхар № 55 йолчу школа дешархочо Касаева Лизас. Цуо ха 1 минути 27,4 секунди я. 100 метр удаш котъьяллар Грозненски районера Черникова Наташа, шолгІачу нах юкъе хьалха ва № 55 йолчу школа дешархо Волков Сергей.

Дешархой коллективашта юкъе кхо я Грозненски № 57 йолчу школа команда, зорташарча командашта юкъе — Грозненски районан спортсменаш.

Сурта тІе: кагий нах 5000 метр удаш.

О. Смирнова сурт.

ШАХМАТАШ

1968-чу шера шахматех ловзаш республике хьалхара меттиг яккхара кхалнаха юкъе хилла яхь чакхъьяьлнай. ТІаІертта къовсамаш лаьттачул тІехьаьІа хьалхарен шолаІгІаш меттигаш йийкъар А. Жарковаси («Буревестник») Т. Головаси («Труд»). КхоалагІа меттиг С. Денисова к («Спартак» ДСО). Дика хьоьхкамаш гойтар яхье Грозненчаа № 2 йолчу школа дешархоша Л. Малаховаси Н. Осиповаси.

* * *

Городской шахматин клубе йолаенна города чемпионат. Цига дакъа лоацаш ю шо 38 шахматист. ШолгІа тур чакхъьяьлначул тІехьаьІа хьалха ба мастерала кандидат Х-М. Ошаев, А. Хант.

В. ЛАНСКИЙ.

САГ ДУКХАГІА ВАХАРГВА

Павел ЯКОМСКИЙ,
СССР медицински Іилмий академе бакъьалара член, профессор, РСФСР Іилма хьакъволу деятель, кардиологически обществон член.

☆

Эггара хьалха дуьйца безам бар са аннй лазарах, эзбта дьгта, дега лиинача лазарах лаьца дуьйца. Саг, массала а якар мо, вочо хила унаціене хуе, хІьта цул тІехьаьІа, вагахьа санна цуьн дегІаца, ненгІа а мандаленашка, инфекционни кхуерн хьекуне, тийшабоаш боаха стрептококи ерригача организмана тІаІаргта йолалу, къестта а чІоагІагІа айн ду цо дега нагІарашта. Моттиг хьалул аьнн айп. Укх дега хуга айнаш хІана а дукха йиІсуш да. Цхьабакъда, 35—40 шу дьына цу тайпара дегашта айнаш лонни керда цамогаш кулараш ва мелла воадама хург ца хилара дог даьа йиш йолаш-м да ерг.

Іилман довзхал а дааш, ала йиш йолаш да из лазар кхы ца хулейтам дІадаккхара накъьаш кертарча даьхьа хІаазалехьа а белгалдаь дьмна хилар. Айнай кхуерчие дІадаккх мехкаша а эттІарекалаьца а профилактически дарбаш дара методаш вІаштІехьа а лыкйл, даим тоаеш а латт. Бакъдар ала, вайга микробаш - стрептококнаш шоаш ІаІам чура дІа-м Ірмлурукъ. Цхьабакъда, организма чу ехоичаелча а цу микробашка аннй лазар хьоегурда, хІана ала, цмй хантальэ юкъе хьалча профилактически средстваш цунга садолийтаргда.

Гипертонически лазари атеросклерозам. Цу лазарашца къовсам лоаттаба гаьнна хилагІа да. Гипертонически лазар, инфаркт миокарда, атеросклероза — цига тІехь ла лазараш да. Атеросклероз наьцастеий хунцам тахзар да, хІьта хунцам кхьамоттегерча нервни системан вІаштІехьдоаш а ба. Гипертонически лазар, советски Іилманин лазарІаш лелашада, из а цкй тайпара дола наькроз да, компьюта ала, шоана гучча басса, кхьамоттегерча нервни система болх толтар да-кх из а. Артерий портаммин цар бала нервни регуляци хунцамеро лаьхара а ...

фарст миокард ала лазар хилийта йиш я.

ХІаьлелье а дикка доьлхий хІамаш кардІадьмнад цу тайпарча лазарашта дарба даре. Дукхача гипертонически лазар долча наьх артериальни давлени монзой ноаьхостаца хьаддача цхьан боараме лоаттаена дІаштІаьндуел. Инфаркт миокарда дарбанаш профилактикалнаьн пайда найбу антикоагулянтах — цІий детара дульаьх оцца боахха ма болча средствах.

Гаттара хьонара чаккхдоа инфаркт миокардах цамогаш барзашта дарбаш дега. Дега дарба хуннтача молхаш къетІа, саг вервалера къовсам, юкъе юьа керда техника а. Приборашан механизмашан кхоьхостан дуй вейна дега болх хаддаьза за. Цар торо хуийт эшаш йола средстваш эзйцъа организм чуээийта оза ноаь харна, лейнхІа йолча электрически разрядащца дега дийтІа болх бойта. Вай а дега болх ашача тайпара нийса лелабу прибор. Цхьайола инфаркта моттигаш нийсъелча, дега болх аттана а боохаш, цІий лоара гІо дега кхьаьохкахьа даьнньд.

Искусственни дог хьедаргда дага из. Дега болх сацаш йола моттигаш нийсъелча, из сега цІий лоаьча системаш дІахотта йиш хургья. Цу даргама а йиш хулийт тІаьхьчул тІехьаьІа 30—40 шу даьлча дега лазар хиларах сег валара боле кхирам кІеэнгагІа хургхилар мерхІа. Сагага, хІама хьаде хьинар а довеш, дукхагІа ваха йиш хургья.

Цхьабакъда, керттердар — профилактика: школе, дезале, коллективе керттІа кхабар, цІагІара цІено, болх а савоІилга а нийса вІаштІехьдаккхар, кхача буьелга пайданагІча тайпара леладалга. Цо новкъостал дергда масса а оагІорга тоаенна, хьакаре хІама хьаду, цо дешдар а лападар а боарамагІа дола, нерени системана эйн ду лоадам боацача гІулакхий хьаяьхьа къовсамаш, халахатараш цахилийта хоеш вола сег мкава. ТІаккха кІезиглургда гипертонически лазарах, атеросклерозах цамогаш хилар.

Мах бах варгвоацаш а физически кхебара роль. Со, са нор вайзре тарра, рекордаш бахьанерча спорте рекордашкахьа вац, со яа массаьа а хІаранар а уканцІене хилийтара рекордашкахьа.

(АПН).

АХКА—ТУРИЗМА ХА

Хьунашкен аьлешкен гІолла, довкъашкен къоаІашкен гІолла, масса доагІача хиний йистошкен лоакха готтача накъьа такилгашкен тІолла лел аьхки Іалама хоане, керда лоамаш фо дукха деэарий ваеш — туристаш.

Гаргакхоачаш латт ахка — туризман накъьа ахарен заьм. ХІара шера дукхагІа хул вай республике туризмана юкъе дакъа лоацараш. Нагахьа санна хьалха мехь юкъера нах кара ца лелаеш хиннабене, хІанз цунна юкъе ба дукхха воараш студенташ, дешархойй, балхлойш.

Туристски торонаш боараш боацаш дукха я вай республике. Безам тІаоваш ба лакхача лоамашта юкъе улла Кхоазеной-Іам, ЖІайраьха, Органа, Эса чІоаашнарча лоамий довкъаш.

Дукххача хана дена бовзаш йолча Крыма, Іаьржача форда, Урала, Россе центральни дакъа, вай мехкарча кхачча районий туристски маршруташца къовсалургволаш а Нохч-ГІалгІайчен туристски маршруташ. Нохч-ГІалгІайчен гІолла лоллаш туриста довзаргда архитектурин, историко-революционни памятникаш, йицаургІйоаш моттигаш, безам эцаргба республикерча хоача меттигех.

Вайцига дукха да вахкача лоамашка гІолла тІаадуьла накъьаш, лакхача лоамий боахьаш, чІоагІа хоза а хеташ туристаш чакхбуьлаш йола Іалаьмате йоккхий халонаш. ХІара поход, лоам тІа воалаш урагІа хьош бола миь — уж а керда, йовзаш йола, Іалаьмате хоаьш, безам тІаоваш йола моттигаш.

Туристски новкъа лелаеш, лоамия тІа вуьлара низ чІоагІбу, кадайІа хулейт, организм чІоагІйо.

Даим фега хилара, тайп-тайпарча хьалалегІа дІа-юха лелара, малх, хий, даим уІллаш хердаш хилара—цу долахча хІамайна сега уахацІено хурайолаш хулейт туристски накъьаш.

Нохч-ГІалгІайчене тІоала вахьа лела гІо!

Н. ЩЕРБАКОВ,
[illegible].

Чехословаке чІоагІа цІи хоа я «Минск-22» аха советски электронно-вычислительни машинаш.

СУРТА ТІА: Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце цІерагІча Тржинецки металлурги чески заводе оттаьча цу тайпарча ахьан машина тІа болх беш я операторе Здинка Фоборова.

ЧТК—ТАСС-а сурт.

ХИРУРГАШТА ДОЛА ПЕРДАДАР

«Красногвардеец» яхача ленинградски производственни объединене, «Іилман вахари» яхача журнала апрельски номер тІа хьахоийтам махкилара, арайийцай шийх тара кхы йоаца «искусственни дог-пехкаш» яхача аппарата модель. Цун новкъосталца йиш я организма цІий леларча системах хьацт долла чура орган а маьже «дІа а къовстаьл», уперча моттига воспалительни процесса духьалара а дестама-Іара духьалара молхаш «ударни» боарамегІа чуйолийта. (Ударни боарамаш яхараш да чуйолийта йиш ярах дукхана а дукхагІа уж чуйолийтар), хІаьта бІарччача организмана сола дукха уж чуйолийтар эзи а хиннад.

Из аппарат хьацт долча дега эшача схемагІа атта вІашагІйолла йиш я, хІана аьнча из ма-шоаш къастьа-къастьча блокех латташ я.

(АПН).

ХІАМА ХА ЛОВРАШТА

ПАЙРЕ-ВІАЛГІА

Географически гучадьаьрзий историегІа йовзаш кІеэнгагІа цу тамашийнен къайлензаш йолаш гІайренаш. Масала, Эпи яхача гІайрена юкъе (Керда Гебридаш) а гІайре-вІалгІа. Из шай хаьжза... хьалгуче а юха, цул тІехьагІа... юкьайла а юха. Цхьа квадратин километр хилаа мере йоккха яц из гІайре. Дукха цІерош я цун. Хи чура хьалгуче массаза оза керда цІи тула цунна.

БАСАРАШ ХЬИЙКХА АЙСБЕРГАШ

Кхетта оканешка нийсъяла йиш хургья бакъцера, цІо, сигала басара басеш доло айсбергаш. Оканерча шоашта тоаенаш дена Іиммахошка цо йиш хулийтаргья айсбергий «миграцех» орнитологаш орнитологаша...

ОКЕАНА ТІАРА ГОРОДАШ

Японски гІайреиеш тІа сов дукха нах бахаш хилар бахьан долаш городашке керда гІишлонаш хьалъе моттиг йоацаш хул. Цу дукха японски городашкерча цу гІулакхе пайда эца лерхІ... онеанах. Архитектораша хІоалальа а оттаьай кхи тІа лела городашкера проект. Цу городашка хила цуна цІено — Іалаьмате йоккхий цилиндраш хургья. Ронганалца цхьана хи тІа царна тІехональе дІачІоагІбу Іалаьмате боккха «хоа» платформа. Цу тІа хургья общественни учрежденеш, паркаш, театраш, плавнаш, больницаш, школаш.

УШАЛ ЦІИЙ МОТТИГЕРА «ПОЛЛЕННАЙ»

Ушалеш, Іамаш, уза хиш, хьамегташ лоамаш а дІа-сo аха йиш я. Цхьа Ирландиа Кастлер яхача городе юкхара Іалаьмате йоккха ушал ше йолча моттигера «Полленнай» 24 саьата километр сегІа хинь бабо цо, цо йодача новкъара юрт а йохаш.

Цхьан хана город Альт-Брейзах Рейна эттаоагІорча берда йиста малий. Цул тІехьагІа, хиеш ший хьесам хийца а хийца, город цун кьарда-вьарча берда йиста хиннай. Дукхаь а морчи дІахьад. Рейн цо хьалха хиннача меззадарадь, город а цній хьеначча моттиге маькй, хІаьта хІана а тІехьа шига уллаш а я из.

Хаоттам

Тахан республике гІаланаш Грозни йовчен а йовцаш, кхьала хургья, малхбоалехьара цхьайрча аьргІа а йолаш, тІаккха гІаькхьа хьийкаш мух хургІа, республике къылбасе-малхбоалехьара районашка мух чІоагІа хьанхаргІа, республике гІолла 13—18 градуси Грозне 15—17 градуси йовхал хургья.

Кхоана цхьанакелька меаи йовцаш йовчен а йолаш, кхъ-ннъа тІерасалаш мархаш хургья, цхьайолча моттигашка дохи уттаргда, къулбамалхбоалехьара цхьайрча аьргІа а йолаш, тІаккха гІаькхьа хьийкаш мух хургІа, буьйсана 1—6 градуси дийнахь 12—17 градуси йовхал хургья.

Метеостанци.

ВАШИНГТОНО МОТТИЙТА ЛЕЛАДЕР

ДІадахача кІирагІа кхы а дукхагІа чІоагІделар Вьетнамера дов политически накъьаца къоастадара перспектива хьеллаш йолча переговорашка бодача накъьа тІа довла шоаш кийча хилара хьакъехьа хьамьалишка тайнна дош хьддача гІулакхаш ца чІоагІле лови ди Вашингтон аьнна хийттар. США правительствоца контакташ оттаьра викалш къоастабе ше кийча хилара хьакъехьа ши кІира совгІа ха хьалхагІа а тІехьа хьакхайкадаьча ДРВ инициативана хьалхашка хьалхагІа а санна духьале эттар. Юххьанцара контакташ оттадра моттиг хоржача новкъаранаш еш я Вашингтон хІана а. ДРВ-ос могаль цу тайпара шиъ пункт — Пномпени Варшавен — вІаштІехьатІехьа тІа ца эцаш йиьара критика ю, цу дакъе США шоашта чуха а. Профессора Джон Гэлбрейта, «американцаш — демократически гІулакхаш чакхдалара тІехьалаттараш» яхача организаце председателa аьлар, уж моттигаш тІаьча ца тигар переговораш дІайолаалга тІехьадаккхар духьа хьуваю дипломатически хІилла я.

Из тактика чакхьяккха гІерташ чІоагІа халча эттa хьуво официальни американски пропаганда. Президента Джонсона ше ма аьинадарий «хьаьшт долчча моттиге а хьашт долчча хана а переговораш е кийча да шоаш» аьнна. «Президента,—бахьду «Нью-Йорк таймса» обозревателa Рестона, — юхь Іаьржъеннай». Цкъарча юкьнга Вашингтоно лаьха бахьанаш дар ДРВ могаль городаш США-на шоашта «бацха аьттув болаш яц» яхаш. ТІехьагІа цхьаьнха бахьан отталир: уж пункташ могаш яц агрессега гІолларча США союзникашта, эггара хьалхарча аргІанна сайгонгкин сеульски режимашта.

Цхьабакъда, цхьаьхха, дукхагІа бахь хила мегаш дола повкъарленний бахьан доладу Рестона. США правительствана чухьа барт вІашагІа ца кхеташ хиларах дуьн обозревателa. «Геттара дика гуш да, — хІанз наьара переговораш дІайоланза эргца хиларен из доаш хиларен хьакъехьарча деша Вашингтона правительство хІанз а тІехьа ехьаенна латташ хилар». Обозревателa яхачох, переговорашта духьале ераьшта юкъе ба паччахьалкхен секретарь Раск, инарал Уэстморленд, президента советник Уолт Ростоу, Сайгонера американски посол Банкер санна бола боккхий хьакимаш. «Вашингтон пост» яхача газето белгал маьлакхара, «горза низаца Вьетнаме нетала йоалкхалургхьадра» сатувеш ба хІаьу а «чІоагІача накъьа» тІехьалаттараш. Цштара хьалоагІаш за дерриге дуне рахьа долаш долъ Вашингтоно моттийта ледадъ гІулакхаш.

Американски дипломаташта Іоттар ю Рестона, уж мехьа хилараx, шоай къайленаш тешшане дІахьулаергІела методаш хийчъе царна ца харах, английски империализма идеологa Дизраэле хьийхача тайпара, — шоай дагардараш къайлалахьари кхьбараш тушлаборн» духьа доаш дІачакхдаллахни ца дувцара йоккха геевал Іомае» ца харах.

Дешашчул чІоагІагІа дуьн гІулакхаша. Цудухьа цхьакхха нича а бекъонца шоай дагардараш къайлалахьа вІаштІехьлаш американски политикий. Цхьадаш Къулбехьен Вьетнаме тІауваш латт интервенций кердадa бІунаш тІема кхоачаш. Лункa ха йоацаш решени тІаийпай президента Джонсона кхы а резервисташ тІахьехарен Къулбехьен Вьетнаме кхы а 10 эзар салте вахийтарен хьакъехьa. Сигалара ДРВ территорена чуэеш юла дов юха а чІоагІденная. Вьетнамера тІом кхы тІа а чІоагІбаре хетаь яр ужа дешошка Гонолулу хинна президента Джонсона США лакхерча тІема кулгалхошара тІема совещанеш. ТІема комиздована, кепайоазопо деча хоамашка хьешача, ДРВ территорена дІахо а бомбаш чуеттийта тІагІорттадаь дІадехаш яр.

Вьетнамерча тІемага гІолларча американски союзникаш, белгтадаьчa Къулбехьен Корейн Таиландов США-на «чІоагІа мa бу» аьнна хетийта гІерт хІанз официальни пропаганда.

Цунца дувзаденна президент Джонсон сеульски президентаца Пак Чжон Хи вІшагІкхетар шенхаштта совещанe сайна дувцаш да, цига американски марионетка «Вашингтона маь баьб», «Вьетнамерча тІема юха ца йолаш хилара» Джонсон тІаьхьийхаш яхаш, м. кх. дІ. Пухтіавала хань яц шоаш моттийта леладераш цу тайпарa лелаеча хІилла новкъосталца къайлахьa США довлaду гІоазараш гІертаж хилара.

МАЛХБУЗЕН ГЕРМАНЕ ИХОХКАДЕННА ЛАТТА ГІУЛАНХАШ

Малхбузен Берлине студентий белама лидер. Руди Дучкена тийшача балхагІа кІийле а яь, оакхарий хьасане дов даре, тІаа сетача санна, сийрдаьлахкар Малхбузен Германе кхоадаленна латта хьал. Йертах а аьмха чухехкача антикоммунистически пропагандаца хьалкхийнача, Мюнхенерча неонацистски вІантигта Йозеф Бахмана Дучкена, цеча тохара хоам бир Малхбузен Берлинерча санна, иштта ФРГ-ерча а, чуйолаш латтача милитаризмана, реваншизмана, неонацизмана духьала къовсачча долаш къовсам лоттабеча демократически, антифашистски низамдарар цхьатарра пхьалхадиккхара.

ДІадахача шера студент Онезорге вуалга санна, иштта Дучкена кІийле елга а вІаштІехьальннаа Бонна официальни Іэьалайн малхбузенгерманска сенатеn оагІонгахьара прогрессивни низапта тІакхуча хьаламка, террор могаеш долча хьаламка. Хьалха Карл Либкнехти Роза Люксембурги боабараш бекхана кІалхарбахьначча тайпара, ше доагІача тІаІазара кІалхарвахннав Онезорге вийна полицейски а. Уж тайпа аьташ хул меноплей, кьастта а ФРГ хІара лепна аралувлача 40 процент совгІа долча газеташтен кІиранайнахьа аралувлача 90 процент капайоазоннен тІаьхожам лоттабеча Шпрингера издательски империе ниа болча пропагандистски аппарато антикоммунистически истери михьарйоахача хьалашка. Цунца кхетаде лезаш да, укх деношкa ерригача Малхбузен Германe гІолла хІаьхестача протеста массови демонстрацешка дакъа лыьцараша шоашца укх тайпара плакаташ кийчьa хилар: «Шпрингер — нах боабер. 1. «Дучкена довлар — официальни пропаганда результат».

Дучкена довлар бахьан долаш йолаенна протеста демонстраце тоІара оарцагІаьяккхавар 120 эзар полицейски. ВІаьш вах човнаш яь, 1000 совгІа лийца бар, бонски кабинета заседание сигхаь хьаккхайкхлир керда демонстраце тоІалра кхочамбалла «низаш за полицеге», аьнна. Боннски Іаьдалаш чІоагІа кхерадь дар цхьатарра гІайттача студенташа. Цу цхьан хана кашара тІехьалаттача малхбузенгермански къовсамхой бІаьстан юхьера походаш йолаелар мехка дукхача городашка, 250 эзар саго дакъа а лоацаш.

ХІанз Бонне чуйнна болх беш боахх демократически шаш тоІдел-га аттача хакхха деэаш дола «чрезвычайни законаш» тІаьакта сихдара бахьан дахкхара тІехьарча демонстраце хиннача йоакхийча демонстрацеш пайда эца гІерташ. ФРГ-ерча хьаье, цу тайпара, база а боагІаш шенбаьхаб маларен демократия гІулакх доза доархІаш мел бараш.

ГРЕЦЕ ІАЬРЖА ДИ

Шу хьалхагІа, 21 апреле, США Центральни разведывательни управлене хьалхьеен хиннача реакционни военщина Іаьдал шой бе а делла, наьха цІий мела диктатура оттайр Греце. ХІана гречески тІема хунта политически шуккаргашка «къамаш цІей» да аьнна хьакхайкадаь из ди. Приказ деннад Іаьрччача кІира къамаш байракаш хьалохка аьнна. Цхьабакъда, афински уаурнаш... гречески халкъа Іаьржа ди хургда 1967 шера 21-гІа апрель, цун йохк фашистски концлагерь а яь дІаоттадь из.

Хунта Іаьдал, керте эттай танкайн гитлеровски оккупаце уьнаре хилаш дагайохийтам долча терроре новкъосталца. Заараш патриоташ лийцар, оакхарий хьесапе къмна низаш а деш набахтенашка е Іоажала гІайре дешдарча концлагерашка чубийкхаб.

Фашистски набахтенашка Іаьнн хьамаш боахаараш юкъе ю Греце кьалаш турпал Манолис Глезос, Илиас Илиу, Леонидас Кирнос, парламента кхыбола депутаташ, бащха-дика поэт Яннис Рицос, журналистка Элли Ионнну, шой цІерашка къаман сийле мехкa бІаьш хьаьбараш. Парламент дІальккхай, ерригa политически партеш, профессиональни обществени органзацеш йийкхай, демократически газеташ дІакъайлад.

Хальха дуьне общественни ненца Іехаар духьа демагоги моттийта хІаманаш леладе хьaар хунта. Министерски гІандаш хьалийначча полковникаша шоай мундираш Іе а яьха, цивильни пиджакаш тІайийхар. Цар харц амнисти хьа а хкайкаль, хьаьийра, халкъа духьалара шоай режим законагІа а аьнна хетийтар духьа референдум чакхйоаккхаргІолга.

Цхьабакъда, уж маневраш а шерехьагІийсад. Политически гІуланхашта бокъонца цІеньенна хІалкхста вІаштІехьадалламар хунта. Хьалхарча политически партешка юкъаенна хинна цхьаккха а группировка, буржуазни партеш а тІехьа, тІема хунтаца цхьана гІулакхаш леладе тугаш хиланзар.

Официальни заявленеех, из болх иштта вІаштІехьбаькхаб буржуазни шин парте цу лидерашка политически заявленеш ец къамальаш де йиш ца хилийтар а цу тайпара, «къаман цІей дехьелга» толхадар а духьа.

Шалхха а аьттув ца боалаш йисар тІема хунта. Пленка тІа дІаяздь Георгиоса Папандреу кхайкарал доаза дехьа дІа а дальийта, лондонски радио чу гІолла хьакхайкадаьт.

Арахьарча политически гІулакхашта а дукхагІа хийрайоаккхаш латт афински тІема-фашистски режим, тІаьа чІоагІагІа хьалоаш деррига дунен демократически общественносто хунтана духьала къовсам лоаттабеш бола гречески патриоташ. Вай мехка хулча гречески халкъа къонсамцарча солидарноста йоккхийча митингашка советски наха дІадех террор соцаелга.

Гречески халкъа бокъонца дела хьамаш цІей 21-гІа апрель а ца ху лаш, цо ший лаьттан тІара тІема хунта араккоссаргІйола ди хургда.

И. ЛАПИЦКИЙ, Л. ВЕЛИЧАНСКИЙ.

(ТАСС).

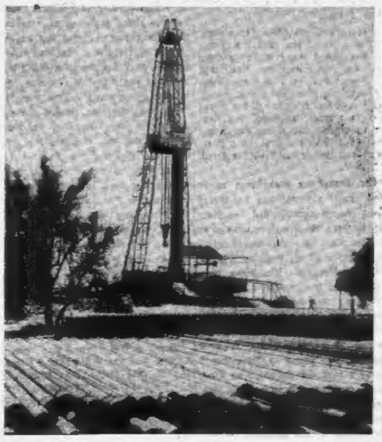

ШерагарамерагадегІаухаш а чІоагІаухаш а доагІа СССР-а Пакистанаш юкъера цхьана экономически технически гІулакхаш делааеда.

Докалой хІамаш кардІадийцад советски пакистански специалисташта-мехадаьттахоашта: Кот Саранген Тутен мехкадьтта долла моттигаш гуча а яьхай, тхьа совгІа мехкадьтта-газ йоалла перспективни структура а кийчьай. Пакистанцашка хІанз дукхьаьшха хьаьчад дегІаухаш латтача къаман промышленноста чІоагІа хьалхаза даргдоаца шоай мехкадьтта.

СУРТА ТІА: добаьхаш буеш дикача мехкадьтта 200 тонн тел ТУТ-І яха скважина.

ТАСС фотохроника.

ВАХАРА БАКЪДАР МАРКСАГАХЬА—ЭНГЕЛЬСАГАХЬА—ЛЕНИНГАХЬА

Карл Маркс ваьча дийнахь денз 150 шу дизари В. И. Ленин ваьча дийнахь денз 98 шу дизари шерра белгалдаккха кийчлуш я болгарски общественность. Республика предприятешка, учреждененшка, институташка, лаьтта лелаеча къахьегача кооперативни боахамашка, госхозашка цу дезача денопта хетаь лекцеш ец, докладаш ю, читательски конференцеш чакхйоах.

Карл Марксеи В. И. Лениней произведенеш чІоагІа лоархІаш я тха мехка, коммунистий, беррига къахьегамхой вахара учебникаш а хинна дІаэттай. Социалистически революци Болгаре кот маьаллиге а дукхача тиражах араьлхар Маркса керттера произведенеш. К. Марксеи Ф. Энгельсеи сочиненей туллам арахецара болх дІахо беш я Болгарски коммунистически парте издательство. Маркс ваьча дийнахь денз 150 шу дузаш арахеца кийчьай цо цу произведене 23, 24, 25, 26-гІа томаш.

Арахеца оттадаьд «Карл Маркс аха В. И. Ленина балхаш» а хІаьта иштта болгарски советски маркснстий Іилман тохкамаш а: «Карл Маркси хІанзара идеологически къовсамаш», «Карл Маркса Іилман биографи», «Маркса—Ленина экономически теори монополистически капитализм», «Маркса капитали социализма политически экономи», «Карл Маркси паччахьалкхен», кхыдола балхаш.

Болгаре документальни хроникальни фильмай киностуде къахьегаа арахийцад Маркса—Энгельса—Ленина хьехамо Болгаре революционерий мировоззрени хьахилара ер йола Іалаьмате йоккха влияни хьахьокхаш дола короткометражни картина. Мехка кинотеатрий экранашка иштта хьунхаргза Ленинах, Сийлахь-боккхача Октябрах, социализмо мехкий далхьий вежарашка деча дегтагІалах дола фильмаш а.

Марксеи Ленини вахар а революционни гІулакхаш а хьахьокхаш хургья Софиерча Кириллан Мефодеи цІерагІча Халкъа библиотеко вІашагІйоллаш йолча йоккхача выставка экспонаташ. Цу тайпара выставкаш хьелларгья мехкарча дукхача кхыча городашка а.

Тха мехка коммунисташа, беррига къахьегамхоша чІоагІа раьза хинна тІаийцар КПСС ЦК-арча марксизма-ленинизма Институто кийчъь, белгтала аьнча, «вахара бакъдар маркснзмагахьа хилар, вай планета тІа коммунизм йиаза котьаргІйола ха гаргга а йолаеш, цо дІахо а котаелаш йоахаргІхилар» белгалдоахаш йола «Карл Маркс ваьча дийнахь денз 150 шу дизарга йола тезисаш».

София, апрель.

(Телефонаца).

Б. ЯНКОВ,
болгарски журналист.
(АПН).

ЛадуегІа, хьажа

23 апрель.
РАДИО

6.30 — «Нохч-ГІалгІайчен лаьтталелорхо» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — «ВІаьсти» — яха концерт. 8.45 — «Бахархошта — гражданска обороных лаьца» — беседа (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тІехье» (гІалгІай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Партион гІулакхаш» — передача (гІалгІай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — Социальни хоачо еча учреждеией болхлошта дола концерт. 17.30 — «Вай индустриальни край» — передача (эрсий меттала). 17.45 — «Тха микрофона хьалхашка» — (нохчий меттала). 17.55 — Ашарий музе. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

23 апрель.
ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.35 — Документальни фильм. 18.45 — Нохч-гІалгІай укх замано ашараш (нохчий меттала). 19.10 — Киножурнал. 19.20 — Массаь а хьоахь. 19.40 — Бераште дола фильм. 20.00 — Воэнесенский «Лонжюмо». 20.15 — Кинофери. 20.35 — Периодика оагІонашкахь. 21.10 — Передачай программа. 21.15 — «Ксо ваьар» — художественни фильм.

24 апрель.
РАДИО

6.30 — «Нохч-ГІалгІай лаьтталелорхо» (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20—Передачай программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Ленина никъ» — газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.45 — «Къона тІехье» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Мехкашка гІолла континенташка гІоллеш» — беседа. 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Вай керттера гІулакх» передача (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — Бексултанов Іумара ашараш. 17.30 — «Къонахъ» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

24 апрель.
ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Телевизионни кердадараш. 18.20— РСФСР-а заслуженни артиста Я. С. Куклина творчески сийре. 18.30 — Документальни фильм. 19.00 — Дунен юкъара обозрени. 19.20 — Киножурнал. 19.30 — Дунен юкъара футболах ловзаре йола колкъостий матч. 21.15 — Информационни программа «Зама». 21.30 — «БІаь мехка партнераш». 21.50 — Передачай программа. 21.55 — Симфонически ашарий концерт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам.—3-30-11; бакътоххача секретара—3-34-38; партийни вахарен, культурин, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект, 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05068. Заказ № 1975.